

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη
Φορολογική, Λογιστική και Χρηματοοικονομική
Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
στη Φορολογική Λογιστική και Χρηματοοικονομική
Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων**

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων

Διπλωματική εργασία

Φορολογικός Έλεγχος και Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα.

του

Μάρτη Αλέξανδρου-Παναγιώτη, Ελευθέριος

**Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος
στη Φορολογική Λογιστική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών
Αποφάσεων**

Φεβρουάριος 2024

ΑΦΙΕΡΩΣΕΙΣ

*Στην οικογένεια μου, Ελευθέριο, Αρτεμις και Απόστολο-Ιωάννη που με στηρίζουν σε
κάθε βήμα μου.*

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την περάτωση της παρακάτω διπλωματικής εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή μου Δρ. Γεώργιο Δρογαλά, Επίκουρο Καθηγητή του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, ο οποίος μου παρείχε σωστή καθοδήγηση και καίριες συμβουλές ως προς τον τρόπο και την διαδικασία συγγραφής της.

Ακόμη, θα ήθελα να ευχαριστήσω το προσωπικό του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, το οποίο παρακολούθησα καθώς μου προσέφεραν γνώσεις, οι οποίες στέκονται αρωγοί στη αγορά εργασίας. Ειδικότερα, θα ήθελα να αναφέρω και τις συμβουλές καθώς και την τεράστια ψυχολογική υποστήριξη τόσο από το διδακτικό προσωπικό όσο και από το προσωπικό της Γραμματείας.

Επιπρόσθετα, επιθυμώ να αναφερθώ στα άτομα τα οποία συμμετείχαν στην έρευνα που πραγματοποίησα και συνέβαλαν ώστε να ολοκληρωθεί με επιτυχία η παρούσα διπλωματική εργασία.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου και τον αδερφό μου, οπού με τις συμβουλές τους και την ψυχολογική τους υποστήριξη συνέβαλαν στην ολοκλήρωση τόσο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, όσο και στην ολοκλήρωση του Μεταπτυχιακού Προγράμματος.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Από τα πρώτα χρόνια της συνύπαρξης μεταξύ των ανθρώπων και της δημιουργίας συναλλαγών μεταξύ τους, ο έλεγχος ήταν ιδιαίτερα σημαντικός. Η διαδικασία του ελέγχου βοήθησε σημαντικά στη δημιουργία ενός συστήματος παρακολούθησης των συναλλαγών και διασφάλισης των συμφερόντων των δύο πλευρών. Στη σημερινή εποχή, ο έλεγχος των φορολογούμενων διενεργείται μέσα από τις αρμόδιες αρχές του κράτους και ονομάζεται φορολογικός έλεγχος. Ο φορολογικός έλεγχος, αποτελείται από διάφορα στάδια και χρησιμοποιεί διάφορες μεθόδους ώστε να συμβάλει με κάποιο τρόπο στη μείωση της φοροδιαφυγής. Η φοροδιαφυγή αποτελεί ένα μείζον πρόβλημα για την κοινωνία. Το κράτος έχει δημιουργήσει ένα φορολογικό σύστημα ώστε να συλλέγει τους φόρους οι οποίοι αποτελούν κι ένα κομμάτι των εσόδων του. Μέσα από τη φοροδιαφυγή, τα έσοδα του κράτους μειώνονται. Ακόμα, μερικοί τρόποι για την μείωση της φοροδιαφυγής και την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου αποτελούν τόσο η τεχνολογία όσο και η βελτίωση του φορολογικού συστήματος και της φορολογικής δικαιοσύνης αλλά και η φορολογική ηθική και συμμόρφωση του φορολογούμενου. Για τον λόγο αυτό, επιχειρήθηκε η διερεύνηση της άποψης των φορολογουμένων σχετικά με το φαινόμενο της φοροδιαφυγής αλλά και το φορολογικό σύστημα, τη φορολογική δικαιοσύνη και τη φορολογική ηθική. Το δείγμα περιλαμβάνει 113 φορολογούμενους. Τα αποτελέσματα, αναφέρουν ότι το φορολογικό σύστημα αλλά και η φορολογική δικαιοσύνη επηρεάζουν σημαντικά την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου. Επίσης, αναφέρεται ότι, τα δημογραφικά χαρακτηριστικά δεν επηρεάζουν την φορολογική συμμόρφωση. Ακόμη, παρουσιάζει μια θετική σχέση μεταξύ της τεχνολογίας και της αποτελεσματικότητας του φορολογικού ελέγχου, χωρίς να είναι στατιστικά σημαντική αλλά και μια θετική σχέση μεταξύ της φορολογικής συμμόρφωσης και της αποτελεσματικότητας, αν και δεν θεωρείται στατιστικά σημαντική.

Λέξεις-Κλειδιά: Φορολογικός Έλεγχος, Ελεγκτική, Φοροδιαφυγή, Φορολογική Ηθική, Φορολογική Δικαιοσύνη, Φορολογικό Σύστημα, Φορολογούμενος

ABSTRACT

Since the beginning of human interaction and the establishment of trading between them, auditing has been particularly important. It helped significantly by creating a system for monitoring transactions and protecting the interests of the included parties. Nowadays, auditing taxpayers is carried out through the competent authorities of the state and is called a tax audit. This process consists of several stages and uses various methods in order to somehow contribute to the reduction of tax evasion which is considered to be a major problem for society. In order to ensure the collection of taxes and consequently the revenues that arise due to them, which consist a large proportion of the governments's budget, the state has created a tax auditing. Also, some ways to reduce tax evasion and the effectiveness of tax control are both the improvement of the technology used and of the tax system as well as tax justice, ethics and the compliance of the taxpayer. For this reason, an attempt was made to investigate the taxpayers point of view regarding the phenomenon of tax evasion as well as the tax system, justice and ethics. In this work we employ a sample of 113 taxpayers. The results indicate that the tax system as well as tax justice significantly affects the effectiveness of the tax audit. It is also reported that demographic characteristics does not affect tax compliance. Also, there is a positive relationship between technology and tax compliance with tax audit efficiency, albeit being statistically insignificant.

Keywords: Tax Audit, Audit, Tax Evasion, Tax Ethics, Tax Justice, Tax System, Taxpayer

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή.....	10
Κεφάλαιο 1: Ελεγκτική, Φορολογικός Έλεγχος, Μέθοδοι Ελέγχου και Φοροδιαφυγή.	11
1.1.Ορισμός Ελεγκτικής.....	11
1.2.Ιστορική Εξέλιξη του Ελέγχου.....	12
1.3. Έννοια Φορολογικού Ελέγχου.....	13
1.4. Είδη Φορολογικού Ελέγχου.....	14
1.4.1.Προληπτικός Έλεγχος.....	17
1.4.2. Τακτικός Έλεγχος.....	17
1.4.3. Προσωρινός Έλεγχος.....	18
1.5.Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου.....	18
1.5.1 Μέθοδος της αρχής των αναλογιών.....	19
1.5.2 Μέθοδος της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου.....	19
1.5.3 Μέθοδος της καθαρής θέσης του φορολογούμενου.....	19
1.5.4 Μέθοδος της σχέσης της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών.....	20
1.5.5 Μέθοδος του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά.....	20
1.6 Έννοια της Φοροδιαφυγής.....	20
1.7 Αίτια της Φοροδιαφυγής.....	21
1.8 Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα.....	22
1.9 Τρόποι Φοροδιαφυγής και Αντιμετώπισης της στην Ελλάδα.....	26
1.9.1 Τρόποι Φοροδιαφυγής στην Ελλάδα.....	26
1.9.2 Τρόποι Αντιμετώπισης της Φοροδιαφυγής στην Ελλάδα.....	27
1.10. Φοροδιαφυγή και Τεχνολογία.....	30
1.11 Φορολογική Ηθική και Φοροδιαφυγή.....	31
1.12 Φορολογική Δικαιοσύνη και Φοροδιαφυγή.....	32
Κεφάλαιο 2: Επισκόπηση βιβλιογραφίας και Ερευνητικές Υποθέσεις.....	34
2.1 Φορολογικός Έλεγχος και Συμμόρφωση Φορολογούμενων.....	34
2.2 Φορολογικός Έλεγχος-Φοροδιαφυγή και Τεχνολογία.....	35
2.3 Φοροδιαφυγή και Συμμόρφωση Φορολογούμενων.....	36
2.4 Φοροδιαφυγή και Αντίληψη Φορολογούμενων.....	37
2.5 Υποθέσεις και Ερωτήματα.....	38

Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία έρευνας.....	40
3.1.Δείγμα	40
3.2. Ερωτηματολόγιο	40
3.3.Μεταβλητές	42
3.4. Ερευνητική μέθοδος	42
Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα.....	43
4.1. Περιγραφικά Αποτελέσματα	43
4.2. Ανάλυση αξιοπιστίας	66
4.3. Ανάλυση συσχετίσεων	68
4.4. Ανάλυση παλινδρόμησης	70
Συμπεράσματα	73
Βιβλιογραφία.....	75
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	79
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΕΞΕΤΑΣΗ ΚΑΝΟΝΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΕΤΕΡΟΣΚΕΔΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΛΟΙΠΩΝ, ΑΥΤΟΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΣΥΓΓΡΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗ.....	86

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Κατάλογος ερευνών.....	39
Πίνακας 2: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 1.....	43
Πίνακας 3: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 2.....	44
Πίνακας 4: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 3.....	45
Πίνακας 5: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 4.....	46
Πίνακας 6: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 5.....	47
Πίνακας 7: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 6.....	48
Πίνακας 8: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 7.1.....	49
Πίνακας 9: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 7.2.....	50
Πίνακας 10: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 7.3.....	51
Πίνακας 11: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 7.4.....	52
Πίνακας 12: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 7.5.....	53
Πίνακας 13: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 8.....	54
Πίνακας 14: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 9.....	55
Πίνακας 15: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 10.....	56
Πίνακας 16: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 11.....	57
Πίνακας 17: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 12.....	58
Πίνακας 18: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 13.....	59
Πίνακας 19: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 14.....	60
Πίνακας 20: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 15.....	61
Πίνακας 21: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 16.....	62
Πίνακας 22: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 17.....	63
Πίνακας 23: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 18.....	64
Πίνακας 24: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 19.....	65
Πίνακας 25: Περιγραφικά στοιχεία και συντελεστής αξιοπιστίας των δημιουργούμενων εννοιών	67
Πίνακας 26: Έλεγχος συσχετίσεων Pearson	69
Πίνακας 27: Ανάλυση παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου	71
Πίνακας 28: Ανάλυση παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τη φορολογική συμμόρφωση	72

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Φύλο	43
Διάγραμμα 2: Επίπεδο Εκπαίδευσης.....	44
Διάγραμμα 3: Επαγγελματική Ιδιότητα	45
Διάγραμμα 4: Έτη προϋπηρεσίας	46
Διάγραμμα 5: Ο Φορολογικός Έλεγχος είναι σημαντικός	47
Διάγραμμα 7.1: Ο Φορολογούμενος είναι ενήμερος για την Φορολογική Νομοθεσία	49
Διάγραμμα 7.2: Σωστή επικοινωνία μεταξύ Φορολογούμενου και Φορολογικού Ελεγκτή.....	50
Διάγραμμα 7.3: Ο Φορολογούμενος έχει γνώση των Ελεγκτικών Δεξιοτήτων.....	51
Διάγραμμα 7.4: Ο Φορολογούμενος Κατανοεί τις Παρατηρήσεις του Φορολογικού Ελεγκτή .	52
Διάγραμμα 7.5: Η άποψη του Φορολογούμενου σχετικά με τον Φορολογικό Έλεγχο είναι θετική	53
Διάγραμμα 8: Η τεχνολογία συντελεί στην αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου.	54
Διάγραμμα 9: Η Τεχνολογία συντελεί αποτελεσματικά στην μείωση της Φοροδιαφυγής.	55
Διάγραμμα 10: Το πρόγραμμα ELENXIS συντελεί στην αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου	56
Διάγραμμα 11: Το πρόγραμμα ELENXIS συντελεί στην μείωση της Φοροδιαφυγής.....	57
Διάγραμμα 12: Το Φορολογικό Σύστημα συντελεί στη μείωση της Φοροδιαφυγής.	58
Διάγραμμα 13: Το Φορολογικό Σύστημα είναι δίκαιο	59
Διάγραμμα 14: Το Φορολογικό Σύστημα είναι Αποτελεσματικό.....	60
Διάγραμμα 15: Η Φοροδιαφυγή είναι ένα υπαρκτό φαινόμενο	61
Διάγραμμα 16: Ο Φορολογούμενος αισθάνεται ικανοποιημένος όταν φοροδιαφεύγει.....	62
Διάγραμμα 17: Η Φορολογική Δικαιοσύνη λειτουργεί αποτελεσματικά	63
Διάγραμμα 18: Η Φορολογική Δικαιοσύνη συντελεί στη μείωση της Φοροδιαφυγής	64
Διάγραμμα 19: Η Φορολογική Δικαιοσύνη συντελεί στην αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου	65

Εισαγωγή

Στην Ελλάδα το φαινόμενο το φοροδιαφυγής είναι ένα σημαντικό, διαχρονικό πρόβλημα το οποίο καλείται να αντιμετωπίσει το φορολογικό σύστημα(Διακομιχάλης, 2020). Η Ελλάδα κατέχει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά φοροδιαφυγής με αποτέλεσμα να δημιουργούνται τεράστια δημοσιονομικά ελλείμματα(Βουσινάς,2017). Συνεπώς, υπάρχουν και παράγοντες, εκτός του φορολογικού συστήματος, που επηρεάζουν τη συμμόρφωση του φορολογούμενου(Κουναδέας και συν,2022). Έτσι, υπάρχει η ανάγκη για έλεγχο των φορολογούμενων και τον εντοπισμό των παραβάσεων (Δρογαλάς,2015).

Έτσι, στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο ορισμός της ελεγκτικής ως γενικό φαινόμενο και η ιστορική εξέλιξη της ελεγκτικής. Έπειτα, αναφέρεται ο ορισμός του φορολογικού ελέγχου, τα είδη του φορολογικού ελέγχου αλλά και οι τεχνικές του φορολογικού ελέγχου. Αργότερα, αναλύεται ο ορισμός της φοροδιαφυγής, τα αίτια της φοροδιαφυγής ενώ αναφέρεται και η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα αλλά και τρόποι αντιμετώπισης της. Τέλος, εξετάζεται η συσχέτιση της φοροδιαφυγής με την τεχνολογία, τη φορολογική ηθική και τη φορολογική δικαιοσύνη.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναγράφεται η βιβλιογραφική επισκόπηση καθώς αναφέρεται η σύνδεση της φοροδιαφυγής με την τεχνολογία, την φορολογική ηθική, την φορολογική δικαιοσύνη και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και αποτυπώνονται οι ερευνητικές υποθέσεις.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας ενώ στο τέταρτο κεφάλαιο τα αποτελέσματα της έρευνας.

Τέλος, αναφέρονται τα συμπεράσματα για την έρευνα που παρουσιάστηκε στα παραπάνω κεφάλαια αλλά και οι προτάσεις.

Κεφάλαιο 1: Ελεγκτική, Φορολογικός Έλεγχος, Μέθοδοι Ελέγχου και Φοροδιαφυγή.

1.1.Ορισμός Ελεγκτικής

Η ελεγκτική νοείται ως ένας από τους πιο σημαντικούς κλάδους της Λογιστικής Επιστήμης. Ο καθηγητής Τσιμάρας (1956), σύμφωνα με τον Καζαντζή(2006), ορίζει την Ελεγκτική επιστήμη ως «το σύνολο των αρχών, κανόνων και ενεργειών διά των οποίων – απορρυσών από βαθειάν γνώσιν της Οικονομικής των Εκμεταλλεύσεων (Επιχειρήσεων), της Λογιστικής και του Δικαίου (Εμπορικού, Αστικού, Φορολογικού) διενεργείται η εξέλεξις (Verification) εμπορικών βιβλίων, οικονομικών καταστάσεων, λογιστικών και συναφών στοιχείων, προς διαπίστωση πράξεων ή παραλείψεων και συναγωγήν ητιολογημένων συμπερασμάτων σχετικών προς οικονομικήν τινα διαχείρισιν». (Καζατζής Χ. , 2006)

Ακόμη, σύμφωνα με τον Κουτούπη Ανδρέα(2012) η Επιστήμη της Ελεγκτικής πραγματεύεται γενικούς όρους και κανόνες για την διενέργεια ελέγχου που αφορά χρηματοοικονομικές καταστάσεις ξένης περιουσίας (Κουτούπης, Α. ,2012). Ο ορισμός αυτός αφορά την διενέργεια ελέγχου ώστε να αποτυπωθεί η ακριβοδίκαιη εικόνα των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων μιας οντότητας (Κουτούπης, Α. ,2012).

Επιπλέον, η Αμερικάνικη Ένωση Λογιστικής (American Accounting Association) πραγματεύεται την έννοια της ελεγκτικής, σύμφωνα με τον Νεγκάκη και Ταχυνάκη (2013) ως «μια συστημική διαδικασία αντικειμενικής συγκέντρωσης και αξιολόγησης ελεγκτικών τεκμηρίων, που αφορούν σε πιστοποιήσεις οικονομικών ενεργειών και γεγονότων, με σκοπό την εξακρίβωση του βαθμού ανταπόκρισης μεταξύ αυτών των πιστοποιήσεων και των προκαθορισμένων κριτηρίων, για τη γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων σε ενδιαφερόμενους χρήστες». (Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π. , 2013).

Είναι φανερό ότι, οι παραπάνω, καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η ελεγκτική, ως ορισμός και σύμφωνα με το Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδος (1997), είναι «το σύνολο κανόνων, αρχών και ενεργειών με βάση τις οποίες διενεργείται κάθε λογιστικο-διαχειριστικός έλεγχος με σκοπό τη διατύπωση αιτιολογημένων συμπερασμάτων σχετικά με κάποια οικονομική διαχείριση ή οντότητα.»(ΟΕΕ,1997)

1.2. Ιστορική Εξέλιξη του Ελέγχου

Είναι φανερό ότι, ο έλεγχος προϋπήρχε μεταξύ των ανθρώπων από τις πρώτες συναλλαγές μεταξύ τους το οποίο και αποτυπώνεται στην δημιουργία ενός μέσου συναλλαγών που θα ήταν ικανό να «αντικαταστήσει» το εμπορεύσιμο αγαθό. Με αυτόν τον τρόπο, τα συμβαλλόμενα μέλη διαφύλασσαν τα συμφέροντα τους ενώ υπήρχε και σωστή διαχείριση του πλούτου. (Ramamoorti,2003)

Σύμφωνα με τον ιστορικό λογιστή Richard Brown(όπως αναφέρεται στο *The Philosophy of Auditing*,1961) τα πρώτα δείγματα τήρησης λογιστικών εκθέσεων αλλά και θέσπισης κανόνων που αφορά το εμπόριο εντοπίστηκαν στην Βαβυλώνα το 4000 π.Χ (Mautz, R. K., & Sharaf, H. A. ,1961). Επίσης, σύμφωνα με τον Ramamoorti(2003) παρόμοιες μορφές παρατηρήθηκαν και στην Κίνα την εποχή της δυναστείας Zhao το 1152-1956 π.Χ. (Ramamoorti,2003) ενώ και στην αρχαία Ελλάδα κατά την περίοδο 500-300π.Χ παρατηρείται ο θεσμός ελέγχου που αφορά την διαχείριση των οικονομικών του κράτους(Νεγκάκης και Ταχυνάκης, 2017). Αναφορικά, στο κράτος των Αθηνών υπήρχε το « Σώμα ή Συνέδριο Λογιστών» το οποίο ήταν υπεύθυνο για την διαχείριση των οικονομικών. Πιο συγκεκριμένα, υπήρχαν οι «Λογιστές» που διενεργούσαν ελέγχους προς τους Ταμίες του Κράτους ενώ οι «Εύθυνους» ήταν υπεύθυνοι για τον έλεγχο των αξιωματούχων που αποχωρούσαν.(Γρηγοράκος,2006).

Αργότερα, σύμφωνα με τον Γρηγοράκο(2006), η πρώτη φορά που συναντάμε τον όρο «Ελεγκτές» είναι στην Μεγάλη Βρετανία στα χρόνια του Εδουάρδου του Α' το 1285 μ.Χ. όπου διενεργούταν έλεγχος των διαχειριστών του χρήματος που αφορούσε το δημόσιο ενώ σε άλλες Ευρωπαϊκές πόλεις όπως η Βενετία και το Παρίσι όπου ιδρύθηκαν διάφορα «Ελεγκτικά Σώματα»(Γρηγοράκος,2006)

Ακόμη, ο Γρηγοράκος(2006) αναφέρει, πως στην Αγγλία και το Εδιμβούργο κατά τον 19^ο αιώνα είχαν δημιουργηθεί ενώσεις «ορκωτών Λογιστών» όπου αργότερα και κατά το 1885 δημιουργήθηκε η Εταιρεία Ενοποιημένων Λογιστών και Ελεγκτών(Γρηγοράκος,2006).

Στην Ελλάδα, την περίοδο 1920-1956 ο έλεγχος που γινόταν στις Ανώνυμες Εταιρίες ήταν αρκετά τυπικός δεδομένου ότι δεν υπήρχαν οργανωμένοι Ελεγκτές(soel.gr). Το 1957 αποφασίστηκε η δημιουργία του Σώματος Ορκωτών Λογιστών όπου και μέχρι το 1992 οι Επαγγελματίες Ελεγκτές συγκεντρώθηκαν σ' ένα ενιαίο σώμα, μια νομική μορφή και μέσα από αυτή ασκούσαν το λειτούργημά τους(

soel.gr) ενώ έως σήμερα υπάρχουν διάφορες ελεγκτικές εταιρίες ενώ ο προαναφερόμενος σύλλογος πλέον αναφέρεται ως «Σώμα Ορκωτών Λογιστών-Ελεγκτών».(ΣΟΕΛ). Είναι σαφές, ότι οι ενώσεις στα διάφορα Ευρωπαϊκά κράτη συνέβαλαν ουσιαστικά στην δημιουργία ενός σώματος και στην Ελλάδα, όπου η ανάγκη ήταν επιτακτική.

Είναι φανερό, ότι από τα πρώτα χρόνια της ανθρωπότητας, οι άνθρωποι αναζητούσαν την διαφάνεια και την αντικειμενικότητα όσο αφορά τις συναλλαγές μεταξύ τους. Για τον λόγο αυτό, ήταν επιτακτική η ανάγκη ελέγχου ώστε να εξασφαλιστεί η ακριβοδίκαιη εικόνα των συναλλαγών ή η ακριβοδίκαιη εικόνα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων(όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο ορισμός του ελέγχου). Για να τηρηθεί το πλάνο αυτό, δημιουργήθηκαν ορισμένα σώματα ελέγχου μέσα από τα οποία εξασφαλιζόταν το ζητούμενο. Στην Ελλάδα, αυτή την στιγμή, λειτουργούν αρκετά ελεγκτικά σώματα που διενεργούν εξωτερικό έλεγχο με τα τέσσερα μεγαλύτερα να είναι η Deloitte, η PwC, η EY και η KPMG φυσικά όλα κάτω από την αιγίδα του σώματος Ορκωτών Λογιστών - Ελεγκτών. Παρόλα αυτά, ο Φορολογικός Έλεγχος διενεργείται κατά βάση από το κράτος και αφορά την ορθή απεικόνιση των οικονομικών καταστάσεων από τους ελεγχόμενους και την ορθή απόδοση του φόρου εισοδήματος προς το Ελληνικό Δημόσιο. Ο Φορολογικός Έλεγχος διενεργείται από το Υπουργείο Οικονομικών και της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων με τις αρμόδιες Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες(Δ.Ο.Υ.) να καθίσταται υπεύθυνες για την τήρηση του ελέγχου.(minfin)

1.3. Έννοια Φορολογικού Ελέγχου

Με τον όρο φορολογικός έλεγχος, αναφερόμαστε στις διαδικασίες εκείνες του ελέγχου όπου σκοπό έχουν να ελέγξουν διεξοδικά το κατά πόσο τηρείται ο φορολογική νομοθεσία, τη ορθότητα των λογιστικών βιβλίων και των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της υφιστάμενης στον έλεγχο επιχείρησης και κατά πόσο τα στοιχεία που δηλώνονται ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. (Αληφάντης,2016). Υπεύθυνοι για τον έλεγχο των παραπάνω είναι οι φορολογικοί ελεγκτές, οι οποίοι γνωρίζουν τους νόμους και τις διατάξεις που διέπουν το φορολογικό καθεστώς και είναι ικανοί να διενεργήσουν έλεγχο σε κάθε περίπτωση(Μελάς,2015). Είναι πασιφανές ότι, ο στόχος των φορολογικών ελέγχων είναι η πάταξη της φοροδιαφυγής. Αποτελεί το

σημαντικότερο μέσο για την αύξηση των δημοσίων εσόδων (Gubar,2015).Η διαδικασία των φορολογικών ελέγχων ολοκληρώνεται με τη σύνταξη της έκθεσης ελέγχου, η οποία γνωστοποιείται στο φορολογούμενο μαζί με την πράξη καταλογισμού. Στην συνέχεια, ο φορολογούμενος είναι υποχρεωμένος να καταβάλλει το ποσό που ορίστηκε από τα αρμόδια όργανα ελέγχου, με νόμιμο τρόπο. Εν κατακλείδι, είναι κατανοητό, ότι ο φορολογικός έλεγχος διενεργείται για τυχόν λανθασμένη δήλωση των φορολογικών στοιχείων και διόρθωση αυτών.

1.4. Είδη Φορολογικού Ελέγχου

Σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας(ΚΦΔ), όπως αναγράφεται από την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, και συγκεκριμένα στο νόμο 4174/2013(άρθρα 23,24,25,27,28 32,66) και σύμφωνα με τον νόμο 4038/2014 που αφορά τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα(γνωστά και ως ΕΛΠ) Η Φορολογική Διοίκηση, μέσω των αρμοδίων οργάνων της(ΕΛΚΕ [Ελεγκτικά Κέντρα], ΔΟΥ, ΚΕΦΟΜΕΠ, ΚΕΜΕΕΠ, ΣΔΟΕ, ΥΕΔΔΕ, κλπ.)(e-forelogia) έχει την δυνατότητα να ελέγχει για την ορθολογική εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων των φορολογούμενων, την ακρίβεια των φορολογικών δηλώσεων και την ορθότητα του οφειλόμενου φόρου, διενεργώντας έλεγχο σε έγγραφα, λογιστικά στοιχεία και διάφορα τεκμήρια σύμφωνα με τις διαδικασίες της νομοθεσίας, και μεθόδων που αναγράφονται στον Κώδικα. Ο έλεγχος αυτός, σύμφωνα με το άρθρο 23 του ΚΦΔ, είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί είτε στον χώρο της Διοίκησης είτε επιτόπου, στον χώρο της επιχείρησης όπου θα διενεργηθεί.(Εφημερίδα της Κυβερνήσεως,2013).

Επιπλέον, αναφορικά με το άρθρο 24 του ΚΦΔ, ο ελεγκτής, για την ομαλή διεξαγωγή του φορολογικού ελέγχου έχει το δικαίωμα πρόσβασης στα λογιστικά βιβλία και στοιχεία(τιμολόγια, δελτία αποστολής, πληρωμές σε νόμιμη μορφή) τόσο σε έντυπη όσο και σε ηλεκτρονική μορφή. Συνεπώς, είναι σαφές ότι, σε περίπτωση που ο ελεγχόμενος, δεν δύναται να παράσχει τα στοιχεία σε έντυπη μορφή υπάρχει η δυνατότητα να γίνει σε ηλεκτρονική.(Εφημερίδα της Κυβερνήσεως,2013)

Σύμφωνα, με το άρθρο 25 του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας που αναγράφεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ο Φορολογικός Έλεγχος, δηλ. ο έλεγχος που διενεργείται για να διαπιστωθεί η ακριβοδίκαιη εικόνα των φορολογικών υποχρεώσεων του φορολογούμενου δύναται να είναι επιτόπιος. (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως,2013)

Παρακάτω, παρατίθεται το άρθρο 25 όπου αναφέρει τα στοιχεία που αναγράφονται στην έγγραφη εντολή ελέγχου από τον Γενικό Γραμματέα:

α) τον αριθμό και την ημερομηνία της εντολής,

β) το ονοματεπώνυμο του υπαλλήλου στον οποίο έχει ανατεθεί ο φορολογικός έλεγχος,

γ) το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία, τη διεύθυνση και τον αριθμό φορολογικού μητρώου του φορολογούμενου,

δ) τη φορολογική περίοδο και το είδος φορολογίας που αφορά ο φορολογικός έλεγχος,

ε) την ημερομηνία έναρξης του φορολογικού ελέγχου,

στ) τη διάρκεια του φορολογικού ελέγχου

ζ) τον χαρακτηρισμό «πλήρης» ή «μερικός» έλεγχος, κατά περίπτωση.» (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως,2013)

Επιγραμματικά, παρατίθεται οι ορισμοί του πλήρη και του μερικού φορολογικού ελέγχου, όπως αντλήθηκαν από το επιστημονικό Forum « Taxheaven» :

- «Πλήρης έλεγχος είναι αυτός που διενεργείται για όλες τις φορολογίες και όλα τα φορολογικά αντικείμενα καθώς και για τις εισφορές και τα τέλη ο οποίος είναι και οριστικός.(taxheaven)
- Μερικός έλεγχος είναι αυτός που δεν συγκεντρώνει τα παραπάνω στοιχεία του πλήρους ελέγχου.»(taxheaven)

Σε συνέχεια, ο επιτόπιος έλεγχος, πραγματοποιείται στον χώρο εργασίας του ελεγχόμενου, δηλαδή στο χώρο όπου δραστηριοποιείται και διενεργείται στο ωράριο λειτουργίας της Φορολογικής διοίκησης με ορισμένες εξαιρέσεις(Δραστηριότητες που διενεργούνται εκτός ωραρίου, πχ κέντρο νυχτερινής διασκέδασης).

Ο συγκεκριμένος έλεγχος δύναται να ολοκληρωθεί σε διάστημα έξι(6) μηνών ενώ δικαίωμα επανελέγχου πραγματοποιείται μόνο στη περίπτωση όπου εντοπιστούν στοιχεία τα οποία δεν είχαν γίνει γνωστά στον αρχικό έλεγχο(Εφημερίδα της Κυβερνήσεως,2013)

Συνεχίζοντας με το άρθρο 27 του ΚΦΔ μια άλλη μορφή ελέγχου είναι ο διορθωτικός ή προληπτικός έλεγχος στον οποίο χρησιμοποιούνται ορισμένες τεχνικές ελέγχου οι

οποίες θα αναφερθούν παρακάτω και θα αναλυθούν στο επόμενο κεφάλαιο. Οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου, σύμφωνα με την Εφημερίδα της Κυβέρνησης, είναι οι εξής:

« α) της αρχής των αναλογιών

β) της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου

γ) της καθαρής θέσης του φορολογούμενου

δ) της σχέσης της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών

ε) του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά.» (Εφημερίδα της Κυβέρνησης,2013)

Μέσα από αυτές τις έμμεσες τεχνικές ελέγχου προσδιορίζονται τα φορολογητέα εισοδήματα και κέρδη των υπόχρεων (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως,2013).

Όπως αναφέρει σε μια ερευνά του ο Gokgoz (2018): « οι φορολογικές και οικονομικές οντότητες, ανεξαρτήτως οικονομικής κατάσταση, δεν δείχνουν υψηλό βαθμό προθυμίας ως προς την καταβολή των φορολογικών τους υποχρεώσεων, με αποτέλεσμα την αποφυγή πληρωμής φόρων και την αύξηση του φαινομένου της φοροδιαφυγής. Επιπρόσθετα, κρίνεται επιτακτική η ανάγκη εστίασης της φορολογικής διοίκησης σε επιτόπιους φορολογικούς ελέγχους, και ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που οι φορολογικοί έλεγχοι συμβάλλουν στον περιορισμό της φοροδιαφυγής ».(Gokgoz,2018). Τα βασικότερα είδη του φορολογικού ελέγχου είναι ο τακτικός έλεγχος, ο προσωρινός έλεγχος και ο προληπτικός φορολογικός έλεγχος όπου και θα αναλυθούν παρακάτω(Ηρειώτης,2021)

1.4.1.Προληπτικός Έλεγχος

Ο προληπτικός έλεγχος, όπως αναφέρεται από τον Φινοκαλιώτη(2017) στο βιβλίο του «Φορολογικό Δίκαιο» προσπαθεί να κατά πόσο η φορολογική νομοθεσία εφαρμόζεται ορθά καθώς και κατά πόσο έχουν εκπληρωθεί οι φορολογικές υποχρεώσεις των επιχειρήσεων(Φινοκαλιώτης,2017). Επίσης, είναι πασιφανές ότι ο προληπτικός φορολογικός έλεγχος αποτρέπει την εμφάνιση φορολογικών παραβάσεων μέσω ενός ελέγχου(πλήρη ή μερικού) μέσα στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης.(Φινοκαλιώτης,2017). Ο προληπτικός έλεγχος μπορεί να πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε στιγμή με ελέγχους βιβλίων και λοιπών στοιχείων που ορίζονται από την φορολογική νομοθεσία. Όπως αναφέρει και το όνομα του διενεργείται προληπτικά και σχετίζεται με ελέγχους για τα βασικά λογιστικά «κομμάτια» μιας επιχείρησης όπως είναι τα λογιστικά βιβλία, τα αποθέματα, το ταμείο κλπ. (Φινοκαλιώτης,2017).

1.4.2. Τακτικός Έλεγχος

Σύμφωνα με τον νόμο 2238/1994 όπου πλέον κωδικοποιείται με τον νόμο 4587/2018 και σύμφωνα με το άρθρο 66 όπου υπάρχει αναφορά στον φορολογικό έλεγχο, καθορίζει όλες τις πληροφορίες και τα οικονομικά δεδομένα που κρατούνται για τις επιχειρήσεις πάνω στις οποίες διενεργείται ο τακτικός φορολογικός έλεγχος(taxheaven). Όπως αναφέρει ο Κ. Κορομηλάς(2015), σε τακτικό έλεγχο είναι υποχρεωμένες να υποβληθούν όλες οι μεγάλες, σύμφωνα με τον τρόπο χαρακτηρισμού μεγέθους οντοτήτων που αναφέρεται στα ΕΛΠ, για όλα τα φορολογικά στοιχεία που διαθέτουν , με περιθώριο τα τρία έτη από το τέλος της φορολογικής περιόδου, όταν υπάρχει εμπλοκή σε κάποιο παράπτωμα σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία(πλαστά έγγραφα, εικονικά στοιχεία κλπ) ή σε περίπτωση οριστικής διακοπής των εργασιών τους.(Κορομηλάς,2015). Έτσι, λοιπόν , σύμφωνα με τον Φινοκαλιώτη(2017) σε έλεγχο υπόκειται εταιρίες οι οποίες πρόκειται να εισάγουν τις μετοχές τους στο Χρηματιστήριο, καθώς και σε επιχειρήσεις που έχουν αιτηθεί επιστροφή Φόρου Προστιθέμενης Αξίας(Φ.Π.Α.)(Φινοκαλιώτης,2017). Ακόμη, έλεγχος μπορεί να διεξαχθεί, μετά από έγγραφη εντολή των προϊσταμένων της Δ.Ο.Υ. με τους φορολογικούς ελέγχους να κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- «Έλεγχος Κώδικα Βιβλίων
- Έλεγχος Φορολογίας Εισοδήματος
- Έλεγχος Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.)
- Έλεγχος Φόρου Μισθωτών Υπηρεσιών
- Έλεγχος Επενδύσεων και Αναπτυξιακών Κινήτρων»(Φινοκαλιώτης,2017)

1.4.3. Προσωρινός Έλεγχος

Ο προσωρινός φορολογικός έλεγχος είναι ένας έλεγχος ο οποίος προβλέπεται από το άρθρο 67 του νόμου 2238/1994. Ο προσωρινός φορολογικός έλεγχος έχει στοιχεία προληπτικού και τακτικού ελέγχου, ενώ εκδίδονται προσωρινά φύλλα ελέγχου. Στον έλεγχο αυτό, υποβάλλονται οι επιχειρήσεις που δεν υποβάλλουν φορολογικές δηλώσεις, οι επιχειρήσεις που ενδεχομένως φοροδιαφεύγουν και οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν λανθασμένα τις διατάξεις του ΚΦΔ (Φινοκαλιώτης, 2017).

1.5. Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, σύμφωνα με το άρθρο 27 του ΚΦΔ στον προληπτικό έλεγχο χρησιμοποιούνται ορισμένες τεχνικές ελέγχου οι οποίες προσδιορίζουν το φορολογητέο εισόδημα που αποκρύπτονται. Ας επισημανθεί ξανά ότι οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου είναι οι εξής:

- α) της αρχής των αναλογιών
- β) της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου
- γ) της καθαρής θέσης του φορολογούμενου
- δ) της σχέσης της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών
- ε) του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά

Παρακάτω θα αναλυθούν οι έμμεσες τεχνικές ελέγχου:

1.5.1 Μέθοδος της αρχής των αναλογιών

Με την συγκεκριμένη μέθοδο καθορίζεται το φορολογητέο εισόδημα μιας μονάδας με χρήση ποσοστών ή δεικτών υπολογισμού των πραγματικών φορολογικών υποχρεώσεων. Πιο αναλυτικά, αναλύονται οι πωλήσεις και τα κόστη των προϊόντων ή των υπηρεσιών και αργότερα εφαρμόζεται ένα ποσοστό υπολογισμού των ακαθάριστων εσόδων. Με σημείο αναφοράς, λοιπόν, παρόμοιες επιχειρήσεις και χρησιμοποιώντας μια βάση δεδομένων, υπολογίζεται το ύψος και το κόστος των πωλήσεων, τα μικτά και τα καθαρά κέρδη μιας μονάδας. Η τεχνική αυτή ανακατασκευάζει το φορολογητέο εισόδημα, και πιο συγκεκριμένα, σε περιπτώσεις όπου δεν παρατηρούνται καταθέσεις σε μετρητά ή όψεως, και ως συνέπεια να μην μπορούν να προσδιοριστούν και οι δαπάνες(Γεωργίου,2018)

1.5.2 Μέθοδος της ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου

Στην τεχνική, λοιπόν, αυτή αναλύονται οι ταμειακές ροές ενώ παράλληλα συγκρίνονται τα έσοδα με τα έξοδα για την περίοδο του ελέγχου, ελέγχεται ο ισολογισμός της επιχείρησης(ενεργητικό και παθητικό) ,τα έσοδα που δεν φορολογούνται καθώς και τα έξοδα που δεν εκπίπτουν. Μέσω της συγκεκριμένης τεχνικής ο ελεγκτής αντιλαμβάνεται το μη δηλωθέν εισόδημα παρατηρώντας τα έξοδα μέσω των δηλωθέντων εισοδημάτων και εκείνων που δεν φορολογούνται. Η τεχνική αυτή θεωρεί ότι στηρίζεται στο γεγονός ότι κάθε παραπάνω δαπάνες από έσοδα αντιστοιχούν σε υποεκτίμηση του πραγματικού φορολογητέου εισοδήματος (Rettig, 2014)

1.5.3 Μέθοδος της καθαρής θέσης του φορολογούμενου

Η τεχνική αυτή βασίζεται στο γεγονός ότι κάθε αύξηση της καθαρής θέσης μέσα σ' ένα φορολογικό έτος, μετά από αλλαγές λόγω εξόδων που δεν εκπίπτουν, αποτελούν το φορολογητέο εισόδημα. Οι αρμόδιοι για τον έλεγχο αυτό υπολογίζουν τα περιουσιακά στοιχεία της οντότητας, τα έξοδα τα οποία εκπίπτουν, τις υποχρεώσεις και τα εκπιπτόμενα έσοδα κατά τη διάρκεια της περιόδου. Μέσα από την συγκεκριμένη

τεχνική αναφέρεται ότι τα έσοδα της επιχείρησης αντιστοιχούν σε στοιχεία που εμπίπτουν ή όχι συμπεριλαμβανομένων των αυξήσεων της καθαρής θέσης. Στόχος, λοιπόν, είναι ο προσδιορισμός, μέσω μεταβολών της καθαρής θέσης, αύξησης των ενεργητικών και μείωσης υποχρεώσεων ως φορολογητέο εισόδημα ενός φορολογούμενου (Rettig, 2014).

1.5.4 Μέθοδος της σχέσης της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο κύκλου εργασιών

Με τη συγκεκριμένη μέθοδο, διαπιστώνονται τα ακαθάριστα έσοδα, συγκρίνοντας τα κέρδη με τον όγκο των πωλήσεων που έχουν πραγματοποιηθεί, με απαραίτητη προϋπόθεση να έχουν αποτυπωθεί ορθά, οι συναλλαγές, στα οικονομικά βιβλία τα οποία διατηρεί η επιχείρηση και να υπάρχει αξιοπιστία ως προς το κόστος των αγαθών και των δαπανών.(Ντάτσιου,2016).

1.5.5 Μέθοδος του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά

Αυτή η τεχνική θεωρεί ότι, το εισόδημα με το οποίο θα φορολογηθεί μια επιχείρηση, μέσω των ταμειακών διαθέσιμων μιας επιχείρησης, βασιζόμενη ότι τα έσοδα μπορούν είτε να αποταμιευτούν είτε να δαπανηθούν. Θεωρείται ότι τα φορολογητέα έσοδα είναι οι καταθέσεις στον τραπεζικό λογαριασμό ενώ οι δαπάνες και τα έξοδα θα πρέπει να ισχύουν μόνο όταν γίνονται με τραπεζική πληρωμή. Μέσα από αυτή τη τεχνική, εξακριβώνονται άγνωστες πηγές εσόδων, ανάλυσης τραπεζικών καταθέσεων, επιταγών που ακυρώθηκαν και συναλλαγών σε χρήμα κι έτσι υπολογίζεται το πραγματικό εισόδημα της επιχείρησης. (Μελάς, 2015).

1.6 Έννοια της Φοροδιαφυγής

Σύμφωνα με τον Mahdi Salehi(2019), σχεδόν σε όλες τις χώρες , η μεγαλύτερη πηγή εσόδων της είναι οι φόροι που εισπράττει το κράτος από κάθε φορολογούμενο. Συνεπώς, σε κάθε χώρα, εφαρμόζεται και συγκεκριμένη πολιτική που διαφέρει από χώρα σε χώρα όσο αφορά τη φορολογία και γι αυτό το λόγο, είναι σαφές ότι, η φοροδιαφυγή είναι ένα, σημαντικού μεγέθους, πρόβλημα καθώς μειώνει τα κρατικά έσοδα δεδομένου ότι οι φόροι που παραδίδονται στο κράτος είναι μειωμένοι σε σχέση

με τους προϋπολογισμένους(Mahdi Salehi,2019). Είναι γνωστό ότι, αρκετές επιχειρήσεις διαθέτουν έναν φορολογικό σχεδιασμό όπου μπορεί να θεωρηθεί μια νόμιμη μορφή φοροδιαφυγής. Ο σχεδιασμός αυτός, συμβαίνει και για να αυξήσουν την οικονομική δυναμική τους αλλά και να παραθέσουν την δυσαρέσκεια τους ως προς τις υπηρεσίες χαμηλής ποιότητας που παρέχει το κράτος. Έτσι, αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αυξάνεται η παραοικονομία αφού δεν παραδίδεται ο φόρος που αναλογεί(Marzuki and Syukur, 2020) κι αυτό είναι ένα μέσον φοροδιαφυγής(Ahmed Emadeldin Yamen, 2021). Είναι, λοιπόν, πανθομολογούμενο ότι, ένα βελτιωμένο φορολογικό σύστημα, το οποίο θα ενισχύσει τη φορολογική αποτελεσματικότητα, είναι αναγκαίο αφού οι φορολογικές αρχές επιζητούν τη φορολογική συμμόρφωση των φορολογούμενων(Dengjun Zhang, 2018).

1.7 Αίτια της Φοροδιαφυγής

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ο κάθε φορολογούμενος προσπαθεί με κάθε τρόπο να αποφύγουν να καταβάλλουν τους φόρους στο κράτος. Οι αιτίες από τις οποίες προκύπτει αυτό έχουν ως βάση το οικονομικό κομμάτι δεδομένου ότι εκείνος που δηλώνει το πραγματικό του εισόδημα θα πρέπει να αποδίδει μεγαλύτερο φόρο από εκείνον που δηλώνει μικρότερο εισόδημα του πραγματικού. Έτσι, μια τέτοια δήλωση εισοδήματος αποφέρει περισσότερα κέρδη(Anci and Demirci, 2021). Έτσι, μια έρευνα αναφέρει ότι για μια επιχείρηση οι φόροι είναι έξοδο και γι αυτό το λόγο θα πρέπει να μειωθεί ή να μετριαστεί το ύψος των καταβαλλόμενων φόρων (Marzuki and Syukur, 2021) και αυτό αποτελεί ένα μέσο φοροδιαφυγής(Yamen,2021). Συνεπώς, αυτό που «κερδίζει» η επιχείρηση μέσω της φοροδιαφυγής είναι η δυνατότητα περισσότερων κερδών άρα και αυξημένης τάσης για επένδυση. Επίσης, είναι γνωστό, ότι λόγω αναποτελεσματικών διαδικασιών ελέγχων και ύπαρξης διαφθοράς ενισχύεται η φοροδιαφυγή(Vousinas, 2017). Έτσι, οι φορολογικές αρχές ανησυχούν για την φορολογική συμμόρφωση των φορολογούμενων και αναζητούν λύσεις(Dengjun Zhang, 2018).

1.8 Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα

Η φοροδιαφυγή, είναι γνωστό ότι, είναι ένα σοβαρό οικονομικό έγκλημα παρόλα αυτά δεν είναι ακριβής ο ορισμός της. Σύμφωνα με τον Αληφαντή(2018), φοροδιαφυγή είναι όταν παραλείπεται η δήλωση του πραγματικού εισοδήματος(για τις επιχειρήσεις αναφέρεται στα έσοδα από τις πωλήσεις χωρίς την αναφορά σε κάποιο αποδεικτικό στοιχείο) (Αληφαντής, 2018). Αυτό το φαινόμενο, δύναται από το 1960 να καταπολεμηθεί και γι αυτό το λόγο αναζητούνται λύσεις(Αρταβάνης,2015).

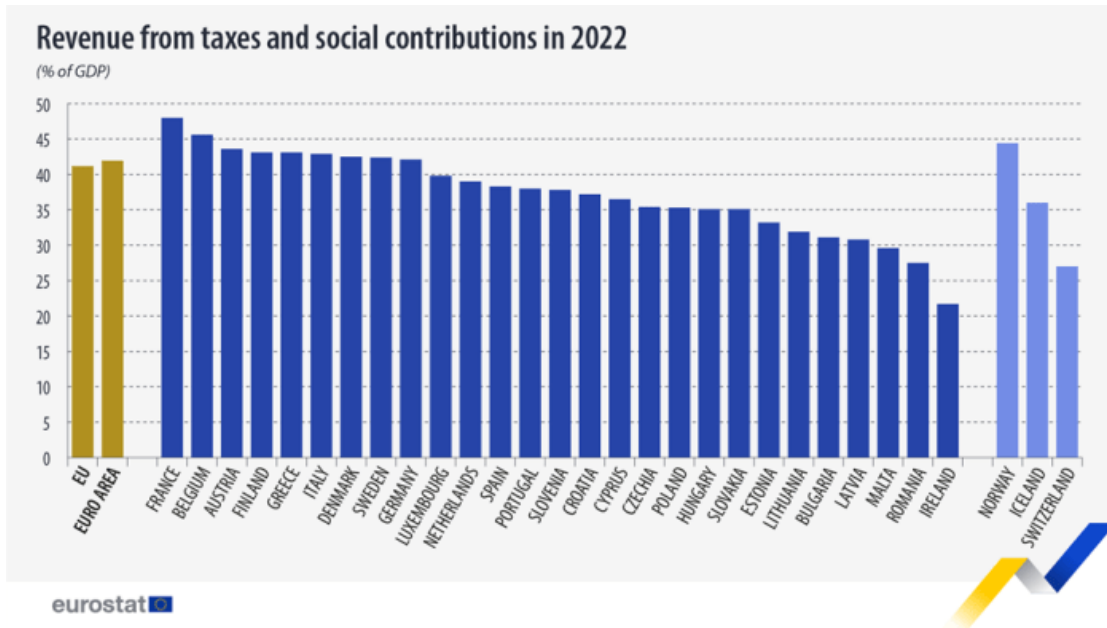
Σύμφωνα με τον καθηγητή Κ. Δρογαλά(2018) σε μια έρευνα που πραγματοποίησε πιστοποίησε ότι , στην Ελλάδα, η φοροδιαφυγή είναι υψηλότερη σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση δεδομένου ότι έχουν ελάχιστες πιθανότητες να συλληφθούν οι εμπλεκόμενοι (Δρογαλάς,2018). Αυτό άλλωστε αποτυπώνεται στα λόγια του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος Κ Στουρνάρα(2023) ότι η παραοικονομία στη χώρα μας έχει φτάσει το 20,9% του ΑΕΠ μέχρι τον Οκτώβριο του 2023.(newsbomb,2023)

Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνονται τα φορολογικά έσοδα και οι κοινωνικές εισφορές για το έτος 2022 όπως αποτυπώνονται από την Eurostat(2023). Η ίδια αναφέρει, μάλιστα, ότι η Ελλάδα έφτασε το 43,1% ως ποσοστό του ΑΕΠ για το έτος 2022 το οποίο είναι μεγαλύτερο από το προηγούμενο έτος αφού ήταν στο 41,5%(mikrometoxos,2023).

Πληροφοριακά, αξίζει να αναφερθεί ότι, η Ελλάδα βρίσκεται στην 4^η θέση πίσω από Γαλλία (48%), Βέλγιο (45,6%) και Αυστρία (43,6%), ενώ στις τελευταίες θέσεις βρίσκονται οι χώρες Ιρλανδία (21,7%), Ρουμανία (27,5%) και Μάλτα (29,6%) όπως αποτυπώνεται και στον παρακάτω πίνακα(mikrometoxos,2023).

Αξίζει να σημειωθεί ότι, σε σχέση με το 2021 η Ελλάδα παρουσίασε την τέταρτη μεγαλύτερη μεταβολή στην Ε.Ε.(mikrometoxos,2023).

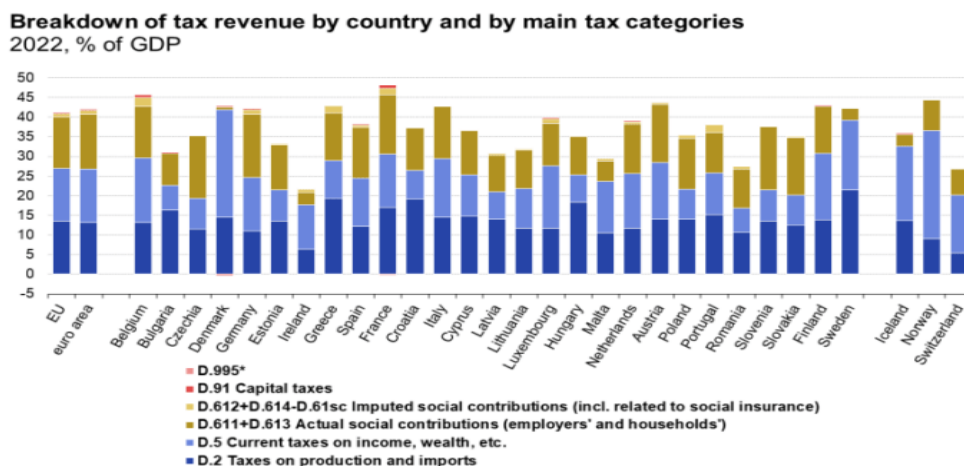
Εικόνα(1) : Φορολογικά έσοδα ανά κράτος ως ποσοστό του ΑΕΠ

Ενώ στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι κύριες κατηγορίες φορολογικών εσόδων για το έτος 2022.

Να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα το μεγαλύτερο μέρος βρίσκεται στην παραγωγή και τις εισαγωγές, έπειτα στις καθαρές κοινωνικές εισφορές και τέλος, στο εισόδημα και τον πλούτο.

Εικόνα(2) : Κατανομή των Φορολογικών Εσόδων ανά κράτος και ανά βασικών φορολογικών κατηγοριών

Πηγή: Eurostat

Σύμφωνα με τον Κ Δρογαλά(2018), φοροδιαφυγή είναι η πράξη εκείνη όπου ο φορολογούμενος δεν συμμορφώνεται με την φορολογική νομοθεσία και αγνοεί τις φορολογικές πληρωμές.(Δρογαλάς,2018)

Στην Ελλάδα, το επίπεδο φοροδιαφυγής είχε υπολογιστεί περίπου στο 4% του ΑΕΠ. Περίπου το 90% των φορολογούμενων δηλώνουν κατά 10% χαμηλότερα εισοδήματα (Ernst & Young, 2016).

Τα έσοδα που προκύπτουν από την φοροδιαφυγή φυσικών προσώπων ,ετήσια, βρίσκονται ανάμεσα στο 1,9% και στο 4,7% του ΑΕΠ. Αντίστοιχα, λόγω φοροδιαφυγής ΦΠΑ το ποσοστό αυτό είναι 3,5%(Ernst & Young, 2016). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι κατά την περίοδο της διεθνούς οικονομικής ύφεσης εξαιτίας της κατάρρευσης της 4^{ης} μεγαλύτερης εταιρίας χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και την επιβολή του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ), οι υποψήφιοι αγοραστές δίσταζαν να προχωρήσουν σε αγορά ακινήτων κι έτσι υπήρξε μείωση των εσόδων για το κράτος μέσα από τον φόρο αυτό(Ernst & Young, 2016).

Όμως η φοροδιαφυγή δεν παρατηρείται μόνο στα φυσικά πρόσωπα αλλά στις επιχειρήσεις. Για να επιτευχθεί η μείωση του φόρου εισοδήματος ή του ΦΠΑ που αναλογεί στις επιχειρήσεις λαμβάνουν εικονικά τιμολόγια ή δεν εκδίδουν τιμολόγια. Ακόμη, οι επιχειρήσεις, στα λογιστικά βιβλία τους, εμφανίζουν πλασματικές ζημίες για την αποφυγή ορθών δηλώσεων. Είναι γνωστό ότι για την αύξηση των δαπανών τόσο για το ΦΠΑ όσο και για τον φόρο εισοδήματος, μέσω της εμφάνισης πλασματικών δαπανών ή παρουσίασης στοιχείων για ανύπαρκτες αγορές. Είναι φανερό ότι, η καταβολή μειωμένων φόρων σημαίνει αυτομάτως και μειωμένα κέρδη για την επιχείρηση τα οποία προκύπτουν είτε με αύξηση των δαπανών μέσω των τρόπων που αναφέρθηκαν παραπάνω είτε μέσω πλασματικών τιμολογίων επηρεάζοντας το κόστος πωληθέντων. Αυτό έχει ως συνέπεια να μεταβληθούν τα αποτελέσματα χρήσης.(Ernst & Young, 2016). Η Εφημερίδα «Καθημερινή»(2020), αναφέρει ότι όσο αφορά τα νομικά πρόσωπα, τα έσοδα που χάνονται ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι το 0,15%. Συνοψίζοντας, η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα βρίσκεται ανάμεσα στο 6% και στο 9% ως ποσοστό του ΑΕΠ(από 11 έως και 16 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως)(kathimerini.gr,2020).

Στον παρακάτω πίνακα, ο οποίος αντλήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή(2023), δημοσιευμένο το 2023 και αναφέρει στοιχεία του 2021, παρουσιάζει το γεγονός ότι η Ελλάδα «έχασε», λόγω φοροδιαφυγής στο ΦΠΑ, περίπου 4 δις ευρώ(europa.eu,2023)

Πηγή:Ευρωπαϊκή Επιτροπή

1.9 Τρόποι Φοροδιαφυγής και Αντιμετώπισης της στην Ελλάδα

1.9.1 Τρόποι Φοροδιαφυγής στην Ελλάδα

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η Ελλάδα διαφέρει μεταξύ των υπολοίπων κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο αφορά τη φοροδιαφυγή δεδομένου ότι είναι μικρότερη η πιθανότητα σύλληψης τους. Σύμφωνα με τον Κ. Δρογαλά(2018), ο σκοπός τους είναι να μειωθεί η υποχρέωση των φορολογούμενων πολιτών ως προς την καταβολή των αναλογισθέντων φόρων προς το Ελληνικό Δημόσιο(Δρογαλάς,2018).

Αναφορικά, σύμφωνα με τον ίδιο κατηγορητή μερικά από αυτά είναι:

- «Πλασματικά τιμολόγια που αφορούν αγορές για τεχνικές εργασίες(ανακαινίσεις κλπ) ώστε να αυξηθούν οι δαπάνες της Επιχείρησης.
- Διακινήσεις προϊόντων χωρίς τα απαραίτητα έγγραφα(τιμολόγια, δελτία αποστολής) σε ώρες όπου υπάρχει μικρότερη πιθανότητα να πραγματοποιηθεί έλεγχος.
- Πλασματικές συναλλαγές με συνεργάτες(πχ. Ετερόρρυθμος ο οποίος είναι εταίρος και σε άλλη επιχείρηση).
- Εμφάνιση Δαπανών από μη ενεργές επιχειρήσεις.
- Συναλλαγές με εικονικές επιχειρήσεις.(Δρογαλας,2018)
- Αποφυγή έκδοσης τιμολογίου μέσω της πλατφόρμας My Data.

- Μη έκδοσης αποδείξεων λιανικών συναλλαγών(αφορά κυρίως επιχειρήσεις εστίασης).
- Σε ατομικές επιχειρήσεις, η εσκεμμένα μη ορθή αποτύπωση των στοιχείων τόσο στα λογιστικά βιβλία όσο και στο έντυπο Ε3.
- Η αποτύπωση μη εκπιπόμενων δαπανών στο έντυπο Ε3 ώστε να αυξηθούν οι δαπάνες.

Τα παραπάνω αποτελούν, ενδεικτικά, ορισμένες κινήσεις όπου χρησιμοποιούν στην Ελλάδα ως μέσο φοροδιαφυγής.

1.9.2 Τρόποι Αντιμετώπισης της Φοροδιαφυγής στην Ελλάδα

Στη χώρα μας, η φοροδιαφυγή αποτελεί ένα μείζον ζήτημα για την Ελληνική κοινωνία. Η Ελλάδα διαθέτει κάποια όπως η ΣΔΟΕ(Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος) και άλλα διάφορα όργανα Ελεγκτικών Κέντρων(Φινοκαλιώτης,2017) μερικά από τα οποία είναι το Κέντρο Ελέγχου Φορολογούμενων μεγάλου πλούτου(Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π), Κέντρο ελέγχου μεγάλων επιχειρήσεων(Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ.) και η Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.)(Βενετόπουλος,2015) με στόχο να μειωθεί η φοροδιαφυγή(Δαλιάνης & Νιφορόπουλος, 2020). Παρόλα αυτά το φαινόμενο της Φοροδιαφυγής βρίθει.

Όμως, σύμφωνα με τον Νικολαΐδη(2016) υπάρχουν ορισμένες λύσεις όπου μπορεί αυτό να αποτραπεί. Ενδεικτικά, μπορούν να αναφερθούν: (Νικολαΐδης,2016)

1. Μείωση των Φορολογικών Συντελεστών

Η Ελλάδα κατέχει έναν από τους μεγαλύτερους συντελεστές φορολογίας, συντελεστές ΦΠΑ και συντελεστές όσο αφορά τις επιχειρήσεις(εκτός των ατομικών) ενώ συνεχώς προτίθενται νέοι φόροι. Οι φορολογικοί συντελεστές συνδέονται με τον ρυθμό ανάπτυξης μιας χώρας. Ένα παράδειγμα που έδωσε ο Νικολαΐδης(2016) είναι της Εσθονίας όπου μείωσε τους φορολογικούς συντελεστές και αυξήθηκε ο ρυθμός ανάπτυξης(Νικολαΐδης,2016)

2. Χρήση Πλαστικού Χρήματος

Ο Νικολαΐδης(2016) αναφέρει ότι η Ευρωπαϊκή στατιστική υπηρεσία παρουσιάζει την Ελλάδα στην 28^η θέση όσο αφορά τη χρήση πλαστικού χρήματος καθώς μόνο το 6% χρησιμοποιούσε το πλαστικό χρήμα. Παρόλα αυτά αναφέρει ότι οι συναλλαγές με κάρτες αποτελούν έναν σημαντικό τρόπο αντιμετώπισης της Φοροδιαφυγής και βοηθούν στην Ηλεκτρονική Τιμολόγηση(πλέον όλοι γνωρίζουμε την ύπαρξη του My Data που αποτελεί την ηλεκτρονική τιμολόγηση)(Νικολαΐδης, 2016)

3. Έλεγχοι και Απονομή Φορολογικής Δικαιοσύνης

Είναι φανερό, ότι η αύξηση των φορολογικών ελέγχων μειώνει σε σημαντικό βαθμό το επίπεδο φοροδιαφυγής. Στην Ελλάδα, οι μηχανισμοί αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής είναι ανεπαρκείς με αποτέλεσμα να χάνονται πολλά έσοδα. (Νικολαΐδης, 2016)

4. Οργάνωση και τεχνολογικός εκσυγχρονισμός των φορολογικών αρχών

Ένα σταθερό οργανωτικό πλαίσιο και μια σωστή οργάνωση των αρμοδιοτήτων αποτελεί μια λύση για τα προβλήματα της φοροδιαφυγής. Ο Νικολαΐδης(2016) αναφέρει ότι η βελτίωση και η σωστή αξιοποίηση της τεχνολογίας θα μπορούσε να ελαχιστοποιήσει την επαφή με τους εφοριακούς ώστε να υπάρξει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο. Αξίζει να αναφερθεί, πως πλέον υπάρχουν διάφορες πλατφόρμες μέσω της

Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων(Α.Α.Δ.Ε.) και του Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α) όπου επιτυγχάνουν τον σκοπό αυτό.(Νικολαΐδης,2016)

5. Κατάρτιση και εκπαίδευση των υπαλλήλων διοίκησης

Ο Νικολαΐδης(2016) αναφέρει πως μια έρευνα παρουσιάζει πως το 17% των συμμετεχόντων θεωρεί ότι η φορολογική διοίκηση στην Ελλάδα δεν εκμεταλλεύεται ορθά το δυναμικό. Είναι σαφές ότι θα πρέπει να δημιουργηθούν ειδικά προγράμματα εκπαίδευσης ώστε το προσωπικό των φορολογικών αρχών να εκπαιδευτεί και να έχει σωστή γνώση των συστημάτων (Νικολαΐδης,2016)

6. Καταπολέμηση των φαινομένων διαφθοράς

Η καταπολέμηση των φαινομένων αυτών μπορεί να πραγματοποιηθεί με τρεις τρόπους:

- Αυξάνοντας τους μισθούς των εφοριακών
- Κάνοντας Ελέγχους στην περιουσία τους(βλ. ΠΟΘΕΝ ΕΣΧΕΣ)
- Θεσπίζοντας σύστημα αξιολόγησης(Νικολαΐδης,2016)

7. Σταθερό και απλοποιημένο Φορολογικό Σύστημα

Υπάρχει άμεση ανάγκη για σταθερό και απλοποιημένο φορολογικό σύστημα το οποίο θα αυξήσει τις επενδύσεις στην Ελλάδα ενώ παράλληλα θα διαμορφωθεί ένα ευνοϊκό κλίμα για τις νέες επιχειρήσεις. Το φορολογικό σύστημα συνδέεται άμεσα με το κράτος και γι αυτό το λόγο χρειάζονται ισχυρές μεταρρυθμίσεις στη δημόσια διοίκηση συνολικά(Νικολαΐδης,2016)

8. Δημιουργία Φορολογικής Συνείδησης

Σύμφωνα με την έρευνα που πραγματοποιήθηκε και αναφέρει ο Κ Νικολαΐδης(2016) το 29,9% θεωρούν ότι για την φοροδιαφυγή ευθύνονται οι σκέψεις και η ζωή του Έλληνα ή αλλιώς η κουλτούρα του. Με ορθά σχεδιασμένες καμπάνιες μπορεί να υπάρξει βελτίωση αυτού(Νικολαΐδης,2016).

Κατά βάση, στην Ελλάδα, τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί τεχνολογικές διαδικασίες που είναι ικανές να μειώσουν τη φοροδιαφυγή και να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου.

1.10. Φοροδιαφυγή και Τεχνολογία

Ο Τάτσος(2001), ανέφερε πως, για την βελτίωση της συμμόρφωσης των πολιτών ως προς τον φορολογικό έλεγχο και τη φοροδιαφυγή, πρέπει να θεσπιστεί ένα σύστημα το οποίο θα μπορούσε να διενεργήσει έλεγχο με γνώμονα το δηλωθέν εισόδημα του φορολογούμενου, μέσα από το οποίο θα υπήρχε αυξητική τάση της πιθανότητας ώστε να εντοπιστούν οι παραβάσεις.(Τάτσος,2001). Έτσι, η Βασαρδάνη(2011), θεώρησε ότι η τεχνολογία έχει την δυνατότητα να μειώσει το φαινόμενο της φοροδιαφυγής μέσα από ένα σύστημα το οποίο θα παρακολουθεί τα φορολογικά δεδομένα και θα βρίσκεται μεταξύ της φορολογικής διοίκησης και άλλων αρχών. Αναφορικά, με το παρόν, στις μέρες μας υπάρχουν τέτοια προγράμματα τα οποία εντοπίζουν τις φορολογικές παραβάσεις(Βασαρδάνη,2011). Ο καθηγητής Κ. Δρογαλάς(2015) αναφέρει ότι τα συστήματα που αφορούν τον φορολογικό έλεγχο και τη μείωση της φοροδιαφυγής αποτελούν βοήθεια για τον αποτελεσματικό έλεγχο και πως ο σωστός σχεδιασμός και η χρήση ενός εύκολου συστήματος εντοπισμού, αποτελεί μείζονος σημασίας(Δρογαλας,2015)

Στην Ελλάδα, τον τελευταίο χρόνο, έχει υιοθετηθεί ένα νέο σύστημα ηλεκτρονικής τιμολόγησης, το My Data, το οποίο έχει θεσμοθετηθεί για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής. Παρόλα αυτά, το 2011 η ΓΓΠΣ έθεσε σε λειτουργία το πρόγραμμα ELENXIS, το οποίο κατέχει μια σημαντική θέση στην μείωση της φοροδιαφυγής και στην αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου. Για τον φορολογούμενο στον οποίο θα διενεργείται έλεγχος, θα τηρείται ηλεκτρονικός φάκελος κι έτσι οι ελεγκτές θα μπορούν εύκολα να συνδέονται, εντοπίζοντας διάφορες πληροφορίες(επιστροφές ΦΠΑ ,πλαστά τιμολόγια κλπ). Να σημειωθεί ότι στο πρόγραμμα, θα υπάρχει κάποια συγκέντρωση μορίων ώστε να εντοπίζεται ο «βαθμός επικινδυνότητας για φοροδιαφυγή»(taxheaven,2011). Συνεπώς, γνωρίζοντας τα παραπάνω οι αρμόδιες αρχές θα έχουν την δυνατότητα στοχευόμενων ελέγχων (taxheaven,2011). Το πρόγραμμα αυτό, υποστηρίζει τις ελεγκτικές διαδικασίες ενώ

ταυτόχρονα εκσυγχρονίζει τις διαδικασίες ελέγχου μέσω της διασύνδεσης των προγραμμάτων της ΑΑΔΕ και των τραπεζών εντοπίζοντας τις συναλλαγές. Μέσα από αυτά, στόχος είναι η ψηφιοποίηση των υπηρεσιών της ΑΑΔΕ όπως αυτές συμβαίνουν. Μέσα, λοιπόν, από την ψηφιοποίηση των υπηρεσιών θα υπάρξει βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης των φορολογούμενων καθώς και ευκολία στην είσπραξη των φόρων (ΑΑΔΕ,2022).

Παρόλα αυτά, σημαντική κρίνεται η Φορολογική Ηθική και η συμμόρφωση των Φορολογούμενων ως προς αυτή για την μείωση της Φοροδιαφυγής και την Αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου.

1.11 Φορολογική Ηθική και Φοροδιαφυγή

Είναι γνωστό ότι, η φοροδιαφυγή επηρεάζεται από την φορολογική ηθική των φορολογούμενων. Όσο μικρότερα είναι τα ποσοστά της φορολογικής ηθικής, τόσο μεγαλύτερο είναι το επίπεδο φοροδιαφυγής. Ο Kirchgässner(2010) αναφέρει ότι η φορολογική ηθική επιδρά στην αντίληψη και τη συμπεριφορά των φορολογούμενων απέναντι στο φαινόμενο της φοροδιαφυγής. Αυτό, φυσικά, επηρεάζεται από παράγοντες όπως το κράτος, το πολιτικό σκηνικό της εκάστοτε χώρας και κατά συνέπεια το πόσο οι φορολογούμενοι νιώθουν εμπιστοσύνη στους παράγοντες αυτούς (Kirchgässner, 2010).

Θεωρείται ότι, η φορολογική ηθική επηρεάζεται κατά βάση από την φορολογική πολιτική της εκάστοτε χώρας καθώς και την εμπειρία που αποκομίζει ο φορολογούμενος από την ελεγκτική διαδικασία. Ειδικότερα, όταν γίνεται αναφορά στην φορολογική πολιτική, εννοείται ο τρόπος κατά τον οποίο οι πολίτες αντιλαμβάνονται την αξιοποίηση των φόρων που το κράτος κατέχει συνεπώς αυτό επηρεάζει το σκεπτικό τους στην αποπληρωμή των φόρων. Όμως, κι άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν την φορολογική ηθική είναι το φύλο, η θρησκεία, ηλικία , εκπαίδευση, οικονομικά προβλήματα κλπ. (Prebble & Prebble, 2010)

Αναφορικά με τα παραπάνω, έχει αποτυπωθεί ότι μια σωστή διαχείριση των οικονομικών πόρων του κράτους θα ωθήσει τους φορολογούμενους σε μια αυξημένη φορολογική ηθική το οποίο έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της φοροδιαφυγής. Επιπλέον, ένα αυξημένο επίπεδο εκπαίδευσης αντικατοπτρίζει μια ορθή εικόνα για τη φορολόγηση συνεπώς και σε μείωση της φοροδιαφυγής. Ακόμη, οι φορολογούμενοι, νεότερης ηλικίας είναι πιο εύκολο να φοροδιαφύγουν αψηφώντας τον κίνδυνο

συγκριτικά με φορολογούμενους μεγαλύτερης ηλικίας. Τέλος, είναι γνωστό ότι οι γυναίκες έχουν αυξημένο επίπεδο φορολογικής συμμόρφωσης συγκριτικά με τους άνδρες. (Philipp Doerrenberg & Andreas Peichl, 2010). Συνεπώς, η φορολογική ηθική εξαρτάται και επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες.

Σημαντικό ρόλο στη συμμόρφωση των φορολογούμενων έχει και η φορολογική δικαιοσύνη

1.12 Φορολογική Δικαιοσύνη και Φοροδιαφυγή

Οι φορολογούμενοι μπορούν να οδηγηθούν σε συμμόρφωση όταν αντιληφθούν ότι είναι ίσοι ως προς τη φορολογία δηλαδή όταν υπάρχει δίκαιη αντιμετώπιση τους. Η γενική νοοτροπία αντιλαμβάνεται την ισότητα ως την ορθή αναλογία των φόρων που καταβάλλουν οι φορολογούμενοι και των αμοιβών που λαμβάνουν. Σε περίπτωση που δεν συμβεί το προαναφερθέν γεγονός τότε οι φορολογούμενοι δεν συμμορφώνονται διότι θεωρούν άδικο το φορολογικό σύστημα. Παρόλα αυτά, είναι γεγονός ότι ο φορολογούμενος με υψηλότερο εισόδημα θα συγκεντρώσει λιγότερα οφέλη από το κράτος συγκριτικά με τον φορολογούμενο με τον φορολογούμενο που λαμβάνει χαμηλότερο εισόδημα. Με το παραπάνω, ουσιαστικά, αναφερόμαστε στη κάθετη δικαιοσύνη καθώς υπάρχει αναφορά στην ικανότητα πληρωμής. Ο φορολογούμενος με υψηλότερο εισόδημα αποδίδει περισσότερο φόρο στο κράτος συγκριτικά με τον φορολογούμενο ο οποίος έχει χαμηλό εισόδημα(Kirchler et al., 2006). Επίσης, υπάρχει και η οριζόντια δικαιοσύνη η οποία αναφέρει ότι η αντιμετώπιση όσο αναφορά τη φορολόγηση θα πρέπει να είναι ίση μεταξύ των φορολογούμενων με κοινά οικονομικά στοιχεία(Gravelle, 2006).

Ένα ακόμη φαινόμενο που αφορά τη φορολογική δικαιοσύνη είναι η διαδικαστική δικαιοσύνη η οποία αναφέρεται στο γεγονός της αντίληψης των φορολογούμενων σχετικά με τον τρόπο αξιολόγησης των φορολογικών δηλώσεων που υποβάλλονται. Σε περίπτωση που θεωρούν ότι ο τρόπος αξιολόγησης δεν συνάδει με την δικαιοσύνη τότε είναι αρκετά πιθανό να μην υπάρξει φορολογική συμμόρφωση των φορολογούμενων. Έτσι, θα πρέπει να υπάρχει συνεπές οριζόντιο φορολογικό σύστημα

ενώ παράλληλα θα πρέπει να υπάρχει λεπτός χειρισμός των φορολογικών θεμάτων (Leventhal et al., 1980). Συνεπώς, είναι γεγονός ότι αν οι φορολογούμενοι αντιληφθούν ότι η δικαιοσύνη δεν είναι η αναμενόμενη τότε είναι δεδομένο ότι θα προβούν σε μη συμμόρφωση (Douglas et al., 2007)

Κεφάλαιο 2: Επισκόπηση βιβλιογραφίας και Ερευνητικές Υποθέσεις

2.1 Φορολογικός Έλεγχος και Συμμόρφωση Φορολογούμενων

Σύμφωνα με τους ISA&POPE(2011), για να διεξαχθεί ένας σωστός φορολογικός έλεγχος θα πρέπει να υπάρχει σωστή φορολογική συμμόρφωση από τους πολίτες. Οι έλεγχοι θα πρέπει να εφαρμόζονται ώστε ο φορολογούμενος να ενημερώνεται για την φορολογική νομοθεσία . Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την βελτίωση της επικοινωνίας, των επιχειρηματικών γνώσεων και των ελεγκτικών δεξιοτήτων. Για να το αποδείξουν αυτό, ρωτήθηκαν 145 εταιρίες ενώ οι ερωτήσεις που τέθηκαν αφορούσαν τα επιχειρηματικά χαρακτηριστικά των ελεγχόμενων, την εμπειρία του φορολογικού ελέγχου, την επαγγελματική επάρκεια των φορολογικών ελεγκτών και την αντίληψη του ελέγχου. Μέσα από αυτά τα ερωτηματολόγια πιστοποιήθηκε ότι τα αποτελέσματα ήταν ιδιαίτερος ικανοποιητικά(αποδεικνύεται ότι η εμπειρία και η κατανόηση των παρατηρήσεων που τέθηκαν από τους ελεγκτές ήταν θετική). Έτσι, η έρευνα αποδεικνύει ότι η φορολογική εκπαίδευση διασφαλίζει την θετική εντύπωση των φορολογούμενων πολιτών για το φορολογικό σύστημα(ISA&POPE,2011).

Συνεπώς, η ερευνητική μας υπόθεση αποτυπώνεται με μηδενική και εναλλακτική υπόθεση ως εξής:

H₀: Η αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου δεν εξαρτάται από την συμμόρφωση του φορολογούμενου.

H₁: Η αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου εξαρτάται από την συμμόρφωση του φορολογούμενου.

2.2 Φορολογικός Έλεγχος-Φοροδιαφυγή και Τεχνολογία

Ο καθηγητής Κ Δρογαλάς(2015) μαζί με τους Ιωάννη Σόρο, Καραγιώργου Δημήτρα και Ιωάννη Διαβάστη πραγματοποίησαν μια έρευνα ώστε να αποδείξουν το γεγονός ότι ο φορολογικός έλεγχος και η χρήση της τεχνολογίας συνδέονται άμεσα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε ανάμεσα σε 205 φορολογικούς ελεγκτές και κατέληξε ότι η τεχνολογία συντελεί αποτελεσματικά στην αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου. Συγκεκριμένα, της ερευνά τους αναφέρονται στο γεγονός ότι η τεχνολογία έχει θετική σχέση με τις φορολογικές παραβάσεις και την φορολογική νομοθεσία και κατ'επέκταση τη μείωση της φοροδιαφυγής(Στην έρευνα αναφέρεται ότι το πρόγραμμα που χρησιμοποιείται από τους ελεγκτές για τη διεξαγωγή φορολογικού ελέγχου το οποίο είναι το πρόγραμμα EXELXIS το οποίο βοηθάει σημαντικά στην αποτελεσματικότητα του ελέγχου και τη μείωση της φοροδιαφυγής).(Drogalas,2015)

Παράλληλα, άλλη μια αναφορά από τον Budiyanto(2021) μαζί με τους Muraslim και τον Darwis Lannai σε μια έρευνα που πραγματοποίησαν αναφέρονται στο ίδιο γεγονός με την προαναφερθείσα έρευνα, δηλαδή στην θετική συσχέτιση μεταξύ τεχνολογίας-πληροφοριακών συστημάτων και φορολογικού ελέγχου. (Budiyanto,2021).

Συνεπώς, η ερευνητική μας υπόθεση αποτυπώνεται με μηδενική και εναλλακτική υπόθεση ως εξής:

H₀: Η τεχνολογία και τα πληροφορικά συστήματα δεν συντελούν στην αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου και τη μείωση της φοροδιαφυγής.

H₁: Η τεχνολογία και τα πληροφορικά συστήματα συντελούν στην αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου και τη μείωση της φοροδιαφυγής.

2.3 Φοροδιαφυγή και Συμμόρφωση Φορολογούμενων

Ο Gupta(2009) σε μια μελέτη του ήθελε να παρατηρήσει το κατά πόσο συνδέεται η φοροδιαφυγή με τα χαρακτηριστικά των φορολογούμενων και πως αυτό επηρεάζει την φορολογική συμμόρφωση τους. Μέσα από την ερευνά του, η οποία πραγματοποιήθηκε σε μια επαρχιακή πόλη της Νέας Ζηλανδίας ανάμεσα σε 315 πολίτες, αντιλήφθηκε ότι η φοροδιαφυγή επηρεάζεται από συγκεκριμένα χαρακτηριστικά σύμφωνα με τον Gupta(2009) όπως « η εργασιακή κατάσταση, το φύλο, ο έλεγχος δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, τα αγγλικά ως πρώτη ξένη γλώσσα και η γεωγραφική θέση του φορολογούμενου». Έτσι, αναφέρει ότι «η IRD(Inland Revenue Department) θα πρέπει να παρακολουθήσει στενά τους φορολογούμενους με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, τους αυτοαπασχολούμενους και τους άνδρες αυτοαπασχολούμενους, όσους δεν έχουν ελεγχθεί στο παρελθόν και όσοι είναι φοροτεχνικοί».(Gupta,2009).

Συνεπώς, η ερευνητική μας υπόθεση αποτυπώνεται με μηδενική και εναλλακτική υπόθεση ως εξής:

H₀: Τα χαρακτηριστικά του φορολογούμενου δεν επηρεάζουν τη φοροδιαφυγή και τη φορολογική συμμόρφωση.

H₁: Τα χαρακτηριστικά του Φορολογούμενου επηρεάζουν τη φοροδιαφυγή και τη φορολογική συμμόρφωση.

2.4 Φοροδιαφυγή και Αντίληψη Φορολογούμενων

Σε μια μελέτη, η οποία πραγματοποιήθηκε από τους Rantelangi και Majid (2017) γίνεται προσπάθεια να χαρακτηριστούν οι παράγοντες που σύμφωνα με τους οποίους επηρεάζεται η αντίληψη των φορολογούμενων για την φοροδιαφυγή. Στην παρούσα έρευνα, αναφέρεται ότι οι παράγοντες που επηρεάζουν τη φοροδιαφυγή, σύμφωνα με τους Rantelangi και Majid (2017) είναι « η φορολογική γνώση, το κόστος συμμόρφωσης, η φορολογική ηθική, η φορολογική δικαιοσύνη, και το φορολογικό σύστημα». Ως συμπέρασμα αναφέρεται πως, «η φορολογική γνώση, η φορολογική ηθική, το φορολογικό σύστημα, η φορολογική δικαιοσύνη επηρεάζουν αρνητικά την αντίληψη των για τη φοροδιαφυγή ενώ το κόστος συμμόρφωσης επηρεάζει θετικά». Τέλος, αναφέρει ότι ένα δίκαιη φορολογική δικαιοσύνη θα μειώσει τη φοροδιαφυγή(Rantelangi και Majid ,2017).

Συνεπώς, η ερευνητική μας υπόθεση αποτυπώνεται με μηδενική και εναλλακτική υπόθεση ως εξής:

H₀: Οι παράγοντες που επηρεάζουν τη Φοροδιαφυγή δεν επηρεάζουν την αντίληψη των Φορολογούμενων σχετικά με τη Φοροδιαφυγή.

H₁: Οι παράγοντες που επηρεάζουν τη Φοροδιαφυγή επηρεάζουν την αντίληψη των Φορολογούμενων σχετικά με τη Φοροδιαφυγή.

2.5 Υποθέσεις και Ερωτήματα

Με βάση όσων αναφέρθηκαν στην βιβλιογραφική ανασκόπηση, τίθενται τα παρακάτω ερωτήματα, τα οποία και θα απαντηθούν από το ερωτηματολόγιο πάνω στο οποίο θα βασιστεί η έρευνα.

Οι ερωτήσεις είναι οι εξής:

1. Η συμμόρφωση και οι γνώσεις του Φορολογούμενου επηρεάζουν τον φορολογικό Έλεγχο;
2. Η τεχνολογία και τα Πληροφοριακά συστήματα επηρεάζουν τον φορολογικό έλεγχο και τη φοροδιαφυγή;
3. Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του Φορολογούμενου επηρεάζουν τη φορολογική συμμόρφωση;
4. Η φορολογική δικαιοσύνη και το φορολογικό σύστημα επηρεάζουν την φορολογική συμμόρφωση;

Όλα τα παραπάνω ερωτήματα θα απαντηθούν μέσα από το προαναφερθέν ερωτηματολόγιο.

Πίνακας 1: Κατάλογος ερευνών

Συγγραφείς	Ερευνητικό αντικείμενο	Βασικό συμπέρασμα
ISA&POPE,2011	Φορολογική Συμμόρφωση και αποτελεσματικός Φορολογικός Έλεγχος	Η φορολογική εκπαίδευση διασφαλίζει την θετική εντύπωση των φορολογούμενων πολιτών για το φορολογικό σύστημα
Drogalas, G., Sorros, I., Karagiorgou, D. & Diavastis, I.,2015	Τεχνολογία και Φορολογικός Έλεγχος	Η τεχνολογία έχει θετική σχέση με τις φορολογικές παραβάσεις και την φορολογική νομοθεσία και κατ' επέκταση τη μείωση της φοροδιαφυγής
Budiyanto, Mursalim & Lannai ,2021	Τεχνολογία και Φορολογικός Έλεγχος	Θετική συσχέτιση μεταξύ τεχνολογίας-πληροφοριακών συστημάτων και φορολογικού ελέγχου
Gupta, R. ,2009	Φοροδιαφυγή και Φορολογική Συμμόρφωση	Τα Δημογραφικά Χαρακτηριστικά του Φορολογούμενου επηρεάζουν τη Φοροδιαφυγή και τη φορολογική συμμόρφωση
Rantelangi και Majid, 2017	Φοροδιαφυγή και Αντίληψη Φορολογούμενων	Το φορολογικό σύστημα και η φορολογική δικαιοσύνη επηρεάζουν αρνητικά την αντίληψη των φορολογούμενων για τη φοροδιαφυγή.

Κεφάλαιο 3: Μεθοδολογία έρευνας

3.1. Δείγμα

Από την βιβλιογραφική ανασκόπηση του παραπάνω κεφαλαίου προκύπτει, πως θα ήταν σημαντικό να διερευνηθεί το φαινόμενο της Φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, την σημαντικότητα του Φορολογικού Ελέγχου καθώς και το κατά πόσο η τεχνολογία, η Φορολογική Ηθική των Φορολογούμενων και η Φορολογική Δικαιοσύνη επηρεάζουν τόσο το φαινόμενο της Φοροδιαφυγής όσο και την Αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου. Το δείγμα της Έρευνας περιλαμβάνει τόσο φορολογούμενους που δραστηριοποιούνται στον Οικονομικό χώρο όσο και φορολογούμενους που δραστηριοποιούνται σε άλλους χώρους του Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα καθώς και Άνεργους. Η διανομή του Ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε μέσω της πλατφόρμας της Google και συγκεκριμένα μέσω του Google Forms ενώ η κοινοποίηση του ερωτηματολογίου έγινε μέσα από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Ο επιθυμητός αριθμός δείγματος είναι από 100 έως 120 άτομα ενώ τελικώς παρελήφθησαν ολοκληρωμένα 113 ερωτηματολόγια σε διάστημα ενός μηνός (Από 18 Δεκεμβρίου 2023 έως 18 Ιανουαρίου 2024).

3.2. Ερωτηματολόγιο

Στη προσπάθεια να αντληθούν ειδικευμένα συμπεράσματα σχετικά με την μείωση της φοροδιαφυγής, την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου και την αντίληψη των φορολογούμενων σχετικά με το φαινόμενο της φοροδιαφυγής και του Φορολογικού Ελέγχου πραγματοποιήθηκε μια ποσοτική έρευνα μέσα από ένα ερωτηματολόγιο¹ το οποίο χρησιμοποιήθηκε ως ερευνητικό εργαλείο. Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε με την κλίμακα Likert, όπου υπάρχει μια πενταβάθμια κλίμακα απαντήσεων ώστε να μετρηθεί ο βαθμός ικανοποίησης. Οι κλάσεις της πενταβάθμιας κλίμακας είναι τα εξής: Καθόλου, Λίγο, Αρκετά, Πολύ, Πάρα Πολύ.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 19 ερωτήσεις. Οι ερωτήσεις 1-4 αφορούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και περιλαμβάνει ερωτήσεις όπως το φύλο, το εκπαιδευτικό υπόβαθρο, η επαγγελματική εμπειρία και τα έτη προϋπηρεσίας.

¹ Το ερωτηματολόγιο βρίσκεται στο Παράρτημα 1

Έπειτα, οι ερωτήσεις 5-7 από τις οποίες αποτελείται το ερωτηματολόγιο αφορούν την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου για μια μονάδα. Συγκεκριμένα, εστιάζουν στο κατά πόσο ο φορολογικός έλεγχος θεωρείται αποτελεσματικός ενώ ταυτόχρονα και κατά πόσο ο φορολογικός έλεγχος είναι σημαντικός για μια επιχείρηση. Τέλος, εξειδικεύουν την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου μέσα από διάφορες φάσεις του.

Στη συνέχεια, οι ερωτήσεις 8-11 αναφέρονται στην τεχνολογία. Πιο αναλυτικά, προσπαθούν να ερμηνεύσουν κατά πόσο η τεχνολογία και η τεχνολογική πρόοδος συντελεί στην αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου και την μείωση της Φοροδιαφυγής. Ειδικότερα, επιχειρείται να απαντηθεί κατά πόσο το ELENXIS όπου χρησιμοποιείται για την διενέργεια του φορολογικού ελέγχου είναι αποτελεσματικό και αξιόπιστο.

Παρακάτω, οι ερωτήσεις 12-14 τοποθετούνται στο φορολογικό σύστημα και προσπαθούν να εξηγήσουν αν το φορολογικό σύστημα είναι δίκαιο και κατά πόσο θεωρείται αποτελεσματικό για τον φορολογικό έλεγχο αλλά και ταυτόχρονα αν κρίνεται ικανό να μειώσει τη φοροδιαφυγή.

Να σημειωθεί ότι οι ερωτήσεις 15-16 είναι δυο ερωτήσεις σχετικά με το φαινόμενο της φοροδιαφυγής αλλά και την αντίληψη του φορολογούμενου σχετικά με τη Φοροδιαφυγή προσπαθώντας να εξηγήσει εάν ο φορολογούμενος θεωρεί ότι η Φοροδιαφυγή είναι ένα γεγονός το οποίο θα πρέπει να υφίσταται. Συνεπώς, υπάρχει αναφορά στη φορολογική συμμόρφωση των φορολογούμενων.

Τέλος, οι ερωτήσεις 17-19 αφορούν την Φορολογική Δικαιοσύνη και αν η ίδια είναι ικανή να ανταπεξέλθει στην μείωση του φαινομένου της Φοροδιαφυγής αλλά και στην αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου.

3.3.Μεταβλητές

Όπως γίνεται αντιληπτό από την παραπάνω ενότητα το ερωτηματολόγιο αποτελείται από τα παρακάτω.

Οι ερωτήσεις 1-4 αφορούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτηθέντων.

Οι ερωτήσεις 5-7 μετρούν τη «Φορολογική Συμμόρφωση και αποτελεσματικός Φορολογικός Έλεγχος» και οι ερωτήσεις έχουν ληφθεί από την έρευνα των ISA&POPE(2011)

Οι ερωτήσεις 8-11 μετρούν τη «Τεχνολογία και Φορολογικός Έλεγχος» και οι ερωτήσεις έχουν ληφθεί από τις έρευνες των Drogalas, G., Sorros, I., Karagiorgou, D. & Diavastis, I.(2015) και των Budiyanto, Mursalim & Lannai (2021)

Οι ερωτήσεις 12-16 μετρούν την «Φοροδιαφυγή και Φορολογική Συμμόρφωση» και οι ερωτήσεις έχουν ληφθεί από την έρευνα του Gupta, R(2009)

Οι ερωτήσεις 17-19 μετρούν τη «Φοροδιαφυγή και Αντίληψη Φορολογούμενων» και οι ερωτήσεις έχουν ληφθεί από την έρευνα των Rantelangi και Majid(2017)

3.4. Ερευνητική μέθοδος

Για την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, θα δημιουργηθεί μια περιγραφική ανάλυση των ερωτήσεων ενώ εν συνεχεία θα υπάρξει ομαδοποίηση των ερωτήσεων σε διάφορες έννοιες και θα πραγματοποιηθεί ανάλυση συσχετίσεων και παλινδρόμησης.

Για να υπάρξει διασφάλιση της εγκυρότητας του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε έλεγχος αξιοπιστίας μέσω του δείκτη Cronbach Alpha όπου και ο δείκτης υπολογίζεται σε 0,805 το οποίο αποδεικνύει και την αξιοπιστία του ερωτηματολογίου.

Κεφάλαιο 4: Αποτελέσματα

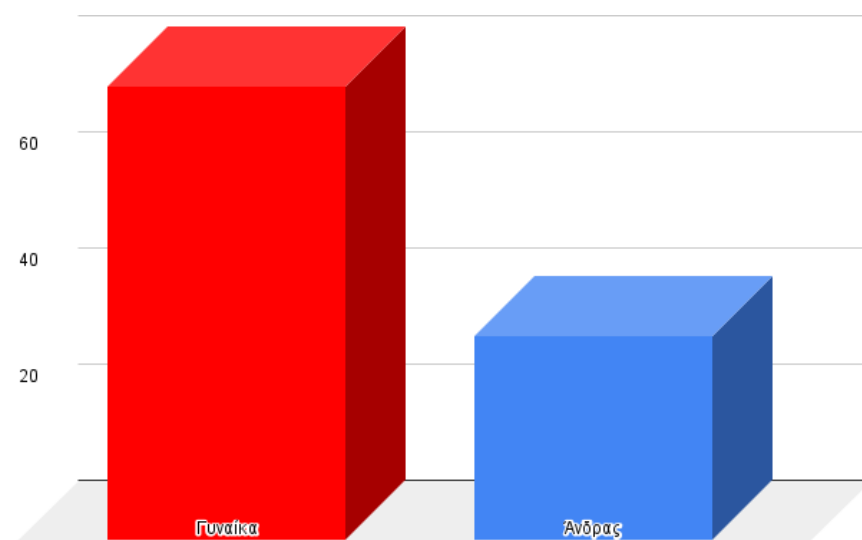
4.1. Περιγραφικά Αποτελέσματα

Όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, στη συγκεκριμένη έρευνα συμμετείχαν 113 άτομα, εκ των οποίων το 69% ήταν γυναίκες και το 31% ήταν άντρες (Πίνακας 2).

Πίνακας 2: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Άνδρας	35	69%	69%	69%
	Γυναίκα	78	31%	31%	100%
	Δεν απαντώ	0	0%	0%	
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 1: Φύλο

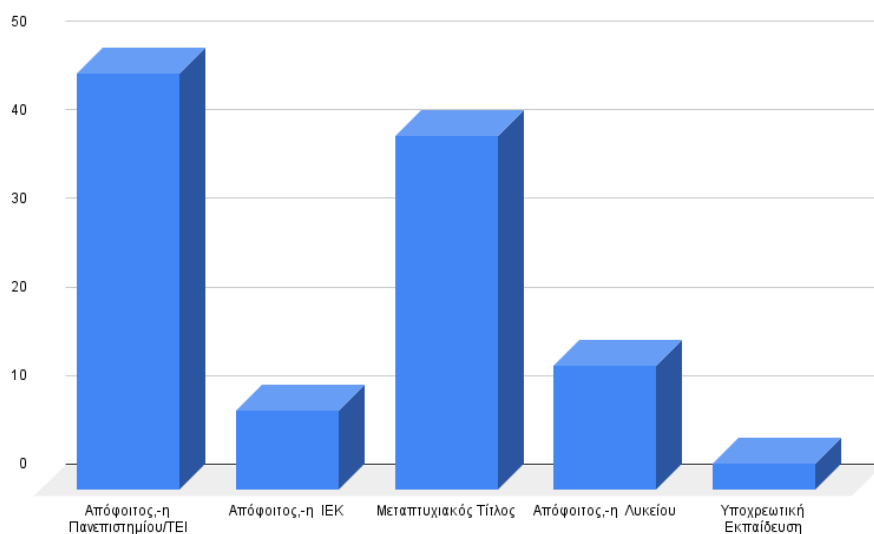

Όπως φαίνεται στο πίνακα 3, το 41,6% του δείγματος είναι πτυχιούχοι Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. , το 35,3% είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου, το 12,4% είναι απόφοιτοι Λυκείου το 8% είναι απόφοιτοι Ι.Ε.Κ. και το 2,7% είναι απόφοιτοι της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Πίνακας 3: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Υποχρεωτική Εκπαίδευση	3	2.7%	2.7%	2,7%
	Απόφοιτος,-η Λυκείου	14	12,4%	12,4%	15,1%
	Απόφοιτος,-η Πανεπιστημίου/ΤΕΙ	47	41,6%	41,6%	56,7%
	Απόφοιτος,-η ΙΕΚ	9	8%	8%	64,7%
	Μεταπτυχιακός Τίτλος	40	35,3%	35,3%	100%
	Διδακτορικός Τίτλος	0	0%	0%	
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 2: Επίπεδο Εκπαίδευσης

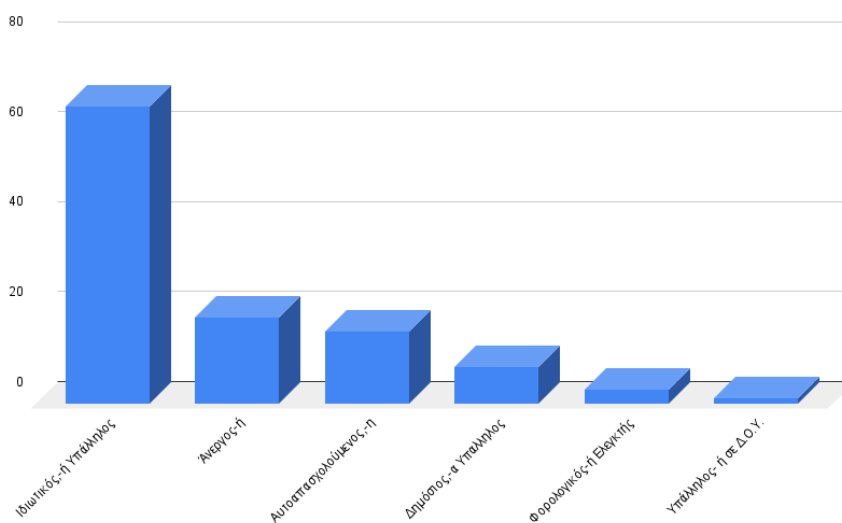

Όπως φαίνεται στο πίνακα 4, το 58,4% του δείγματος απασχολούνται ως ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 14,2% απασχολούνται ως αυτοαπασχολούμενοι, το 7,1% απασχολούνται ως Δημόσιοι υπάλληλοι το 2,7% απασχολούνται ως Φορολογικοί Ελεγκτές, το 16,8% βρίσκονται σε κατάσταση ανεργίας και το 0,8% εργάζονται στη Δ.Ο.Υ.

Πίνακας 4: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Ιδιωτικός,-ή Υπάλληλος	66	58,4%	58,4%	58,4%
	Άνεργος-ή	19	16,8%	16,8%	75,2%
	Αυτοαπασχολούμενος,-η	16	14,2%	14,2%	89,4%
	Δημόσιος,-α Υπαλληλος	8	7,1%	7,1%	96,5%
	Υπάλληλος σε Δ.Ο.Υ.	1	0,8%	0,8%	97,3%
	Φορολογικός Ελεγκτής	3	2,7%	2,7%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 3: Επαγγελματική Ιδιότητα

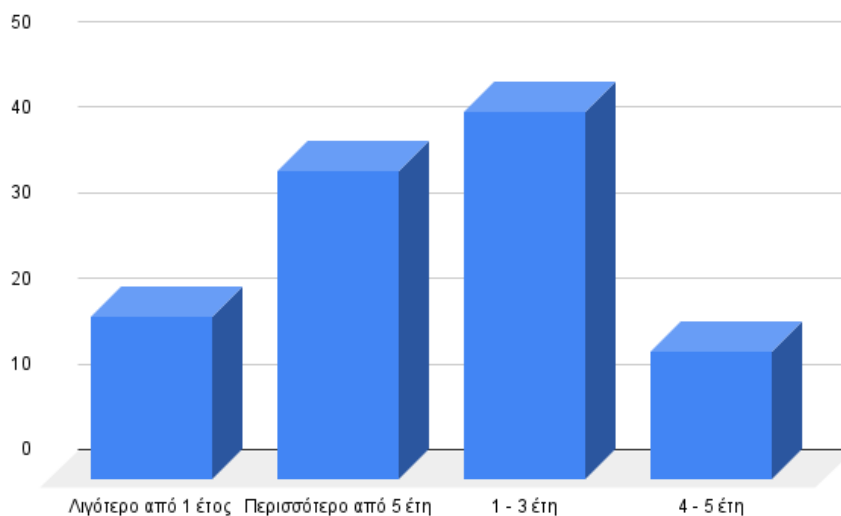

Όπως φαίνεται στο πίνακα 5, το 38,1% του δείγματος έχει προϋπηρεσία από 1 έως 3 χρόνια , το 31,8% έχει προϋπηρεσία πάνω από 5 χρόνια , το 13,3% έχει προϋπηρεσία από 4 έως 5 χρόνια και το 16,8% έχει προϋπηρεσία λιγότερο από 1 χρόνο.

Πίνακας 5: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 4

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Λιγότερο από 1 έτος	19	16,8%	16,8%	16,8%
	1-3 έτη	43	38,1%	38,1%	54,9%
	4-5 έτη	15	13,3%	13,3%	68,2%
	Περισσότερα από 5 έτη	36	31,8%	31,8%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 4: Έτη προϋπηρεσίας

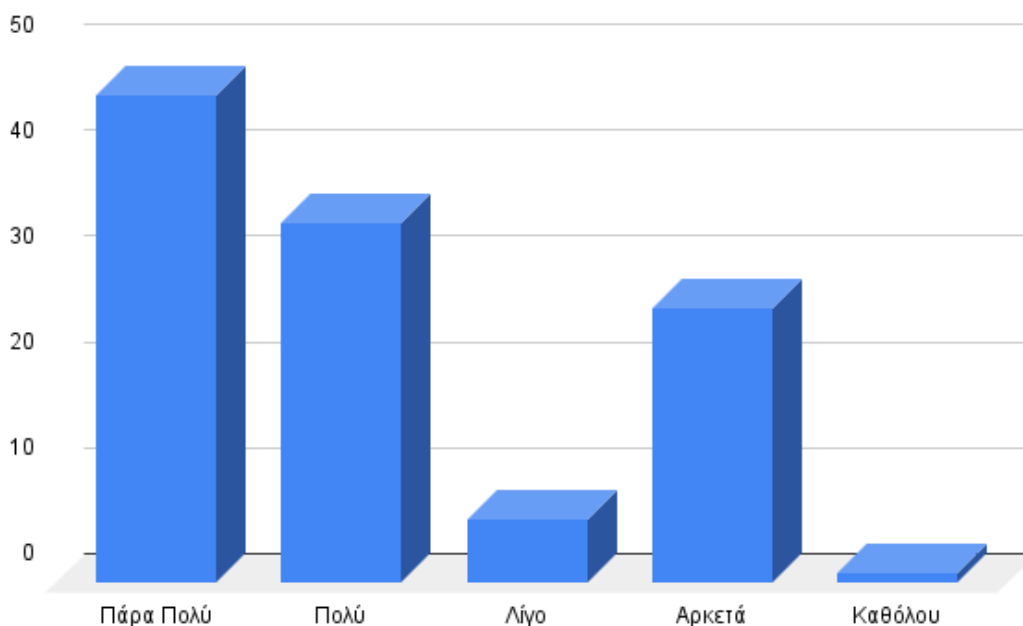

Όπως φαίνεται στο πίνακα 6, στην ερώτηση «Ο φορολογικός Έλεγχος είναι σημαντικός» το 40,7% συμφωνεί απόλυτα, το 30,1% συμφωνεί εν μέρει, το 5,3% διαφωνεί εν μέρει, το 0,9% διαφωνεί απόλυτα και το 23% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση.

Πίνακας 6: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 5

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	1	0,9%	0,9%	0,9%
	Λίγο	6	5,3%	5,3%	6,2%
	Αρκετά	26	23%	23%	29,2%
	Πολύ	34	30,1%	30,1%	59,3%
	Πάρα Πολύ	46	40,7%	40,7%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 5: Ο Φορολογικός Έλεγχος είναι σημαντικός

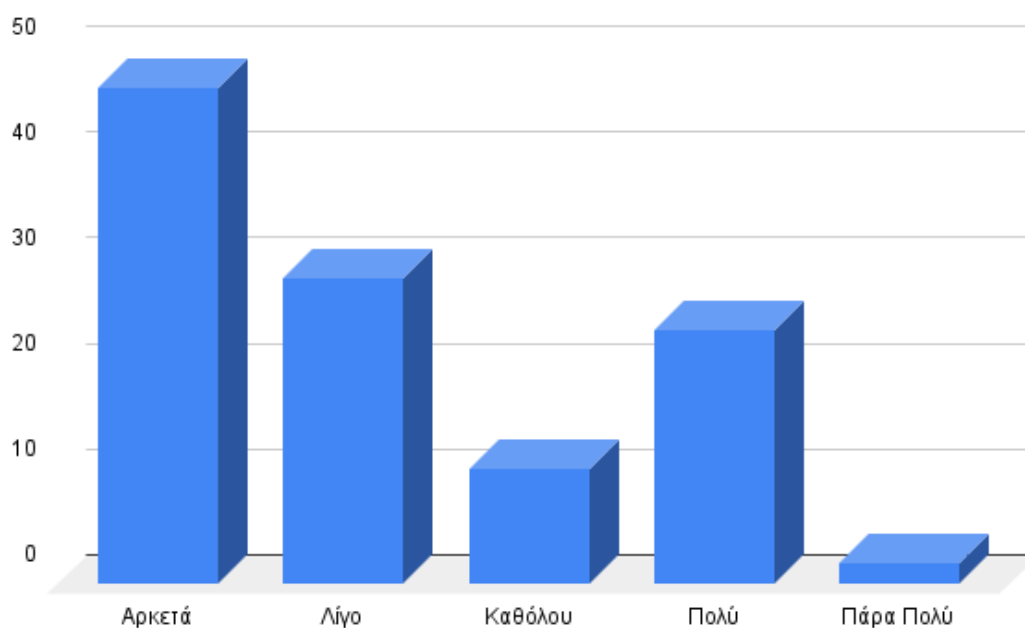

Όπως φαίνεται στο πίνακα, στην ερώτηση «Φορολογικός Έλεγχος Λειτουργεί Αποτελεσματικά» το 41,6% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση, το 1,8% συμφωνεί απόλυτα, το 21,2% συμφωνεί εν μέρει, το 25,7% διαφωνεί εν μέρει και 9,7% διαφωνεί απόλυτα.

Πίνακας 7: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 6

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	11	9,7%	9,7%	9,7%
	Λίγο	29	25,7%	25,7%	35,4%
	Αρκετά	47	41,6%	41,6%	77%
	Πολύ	24	21,2%	21,2%	98,2%
	Πάρα Πολύ	2	1,8%	1,8%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 6: Ο Φορολογικός Έλεγχος λειτουργεί Αποτελεσματικά

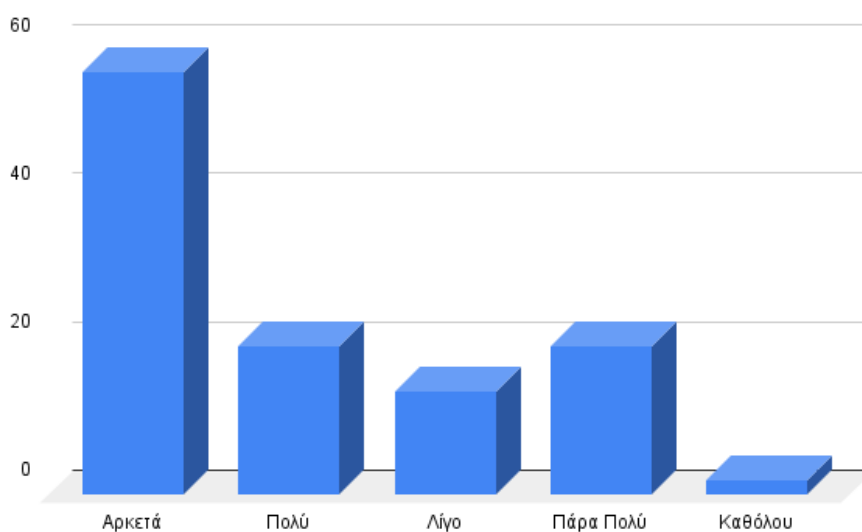
Τα παρακάτω διαγράμματα αφορούν την ερώτηση «Ο Φορολογικός Έλεγχος είναι αποτελεσματικός» σε διάφορες περιπτώσεις.

Όπως φαίνεται στο πίνακα 8, στην περίπτωση «Ο Φορολογούμενος είναι ενήμερος για την Φορολογική Νομοθεσία» το 17,7% συμφωνεί απόλυτα, το 17,7% συμφωνεί εν μέρει, το 50,3% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση, το 1,9% διαφωνεί απόλυτα και το 12,4% διαφωνεί εν μέρει.

Πίνακας 8: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 7.1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	2	1,9%	1,9%	1,9%
	Λίγο	14	12,4%	12,4%	14,3%
	Αρκετά	57	50,3%	50,3%	64,6%
	Πολύ	20	17,7%	17,7%	82,3%
	Πάρα Πολύ	20	17,7%	17,7%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 7.1: Ο Φορολογούμενος είναι ενήμερος για την Φορολογική Νομοθεσία

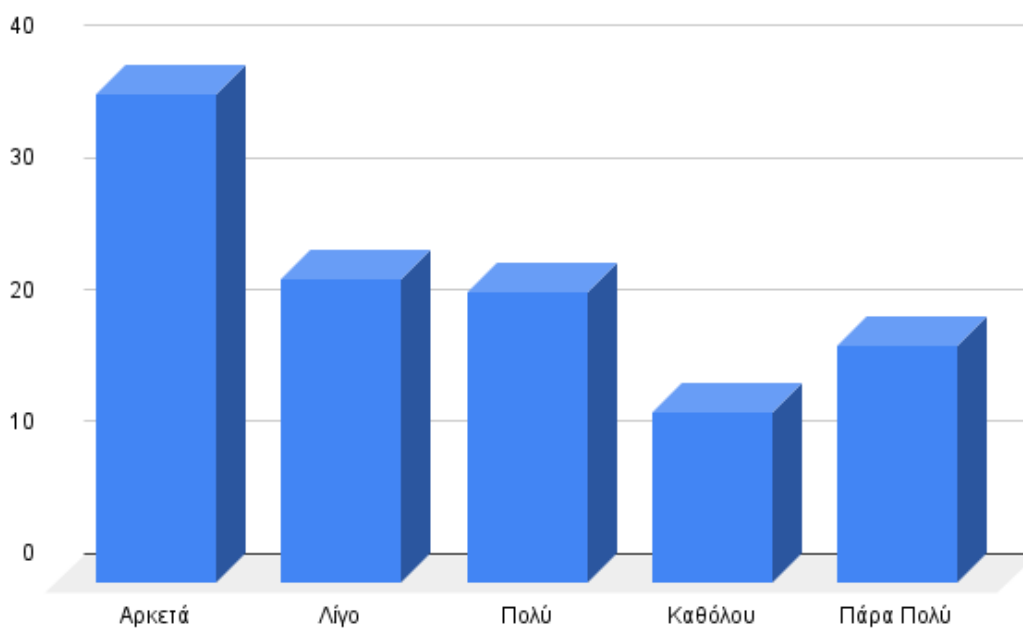

Όπως φαίνεται στο πίνακα 9, στην περίπτωση «Υπάρχει σωστή επικοινωνία μεταξύ Φορολογούμενου και Φορολογικού Ελεγκτή» το 13,3% συμφωνεί εν μέρει, το 20,4% συμφωνεί απόλυτα, το 44,2% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση, το 15,9% διαφωνεί εν μέρει και το 6,2% διαφωνεί απόλυτα.

Πίνακας 9: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 7.2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	7	6,2%	6,2%	6,2%
	Λίγο	18	15,9%	15,9%	22,1%
	Αρκετά	50	44,2%	44,2%	66,3%
	Πολύ	15	13,3%	13,3%	79,6%
	Πάρα Πολύ	23	20,4%	20,4%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 7.2: Σωστή επικοινωνία μεταξύ Φορολογούμενου και Φορολογικού Ελεγκτή

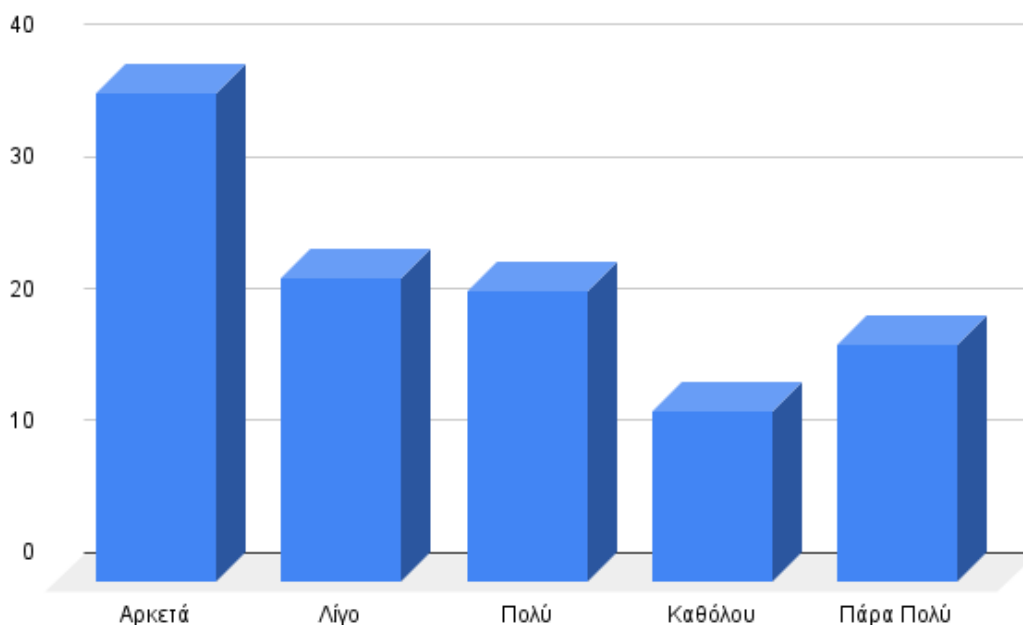

Όπως φαίνεται στο πίνακα 10, στην περίπτωση «Ο Φορολογούμενος έχει γνώση των Ελεγκτικών Δεξιοτήτων» το 32,7% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση, το 15,9% συμφωνεί απόλυτα, το 19,5% συμφωνεί εν μέρει και το 20,4% διαφωνεί εν μέρει και το 11,5% διαφωνεί απόλυτα

Πίνακας 10: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 7.3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	13	11,5%	11,5%	11,5%
	Λίγο	23	20,4%	20,4%	31,9%
	Αρκετά	37	32,7%	32,7%	64,6%
	Πολύ	22	19,5%	19,5%	84,1%
	Πάρα Πολύ	18	15,9%	15,9%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 7.3: Ο Φορολογούμενος έχει γνώση των Ελεγκτικών Δεξιοτήτων

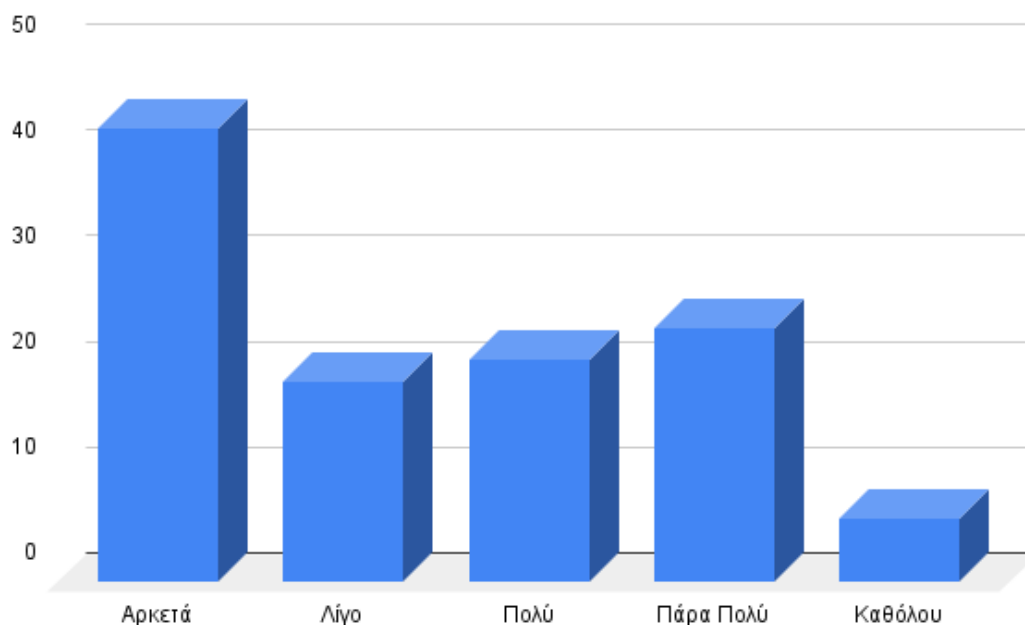

Όπως φαίνεται στο πίνακα 11, στην περίπτωση «Ο Φορολογούμενος Κατανοεί τις Παρατηρήσεις του Φορολογικού Ελεγκτή» το 18,6% συμφωνεί εν μέρει, το 21,2% συμφωνεί απόλυτα, το 38,1% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση, το 16,8% διαφωνεί εν μέρει και το 5,3% διαφωνεί απόλυτα.

Πίνακας 11: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 7.4

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	6	5,3%	5,3%	5,3%
	Λίγο	19	16,8%	16,8%	22,1%
	Αρκετά	43	38,1%	38,1%	60,2%
	Πολύ	21	18,6%	18,6%	78,8%
	Πάρα Πολύ	24	21,2%	21,2%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 7.4: Ο Φορολογούμενος Κατανοεί τις Παρατηρήσεις του Φορολογικού Ελεγκτή

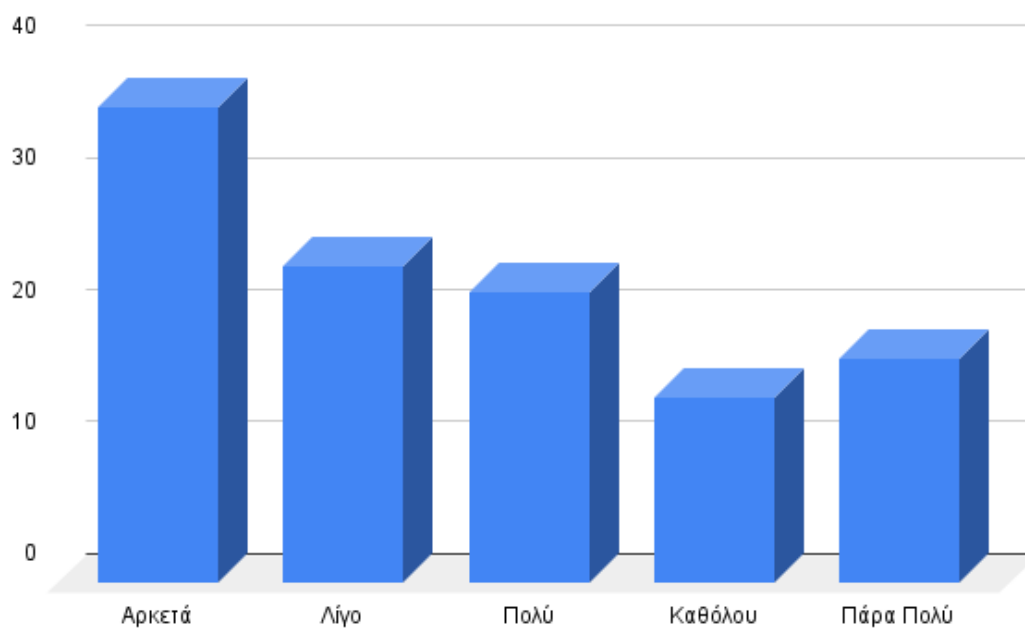

Όπως φαίνεται στο πίνακα 12, στην περίπτωση «Η άποψη του Φορολογουμένου σχετικά με τον Φορολογικό Έλεγχο είναι θετική» το 19,5% συμφωνεί εν μέρει, το 15% συμφωνεί απόλυτα, το 31,9% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση, το 21,2% διαφωνεί εν μέρει και το 12,4% διαφωνεί απόλυτα.

Πίνακας 12: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 7.5

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	14	12,4%	12,4%	12,4%
	Λίγο	24	21,2%	21,2%	33,6%
	Αρκετά	36	31,9%	31,9%	65,5%
	Πολύ	22	19,5%	19,5%	85%
	Πάρα Πολύ	17	15%	15%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 7.5: Η άποψη του Φορολογουμένου σχετικά με τον Φορολογικό Έλεγχο είναι θετική

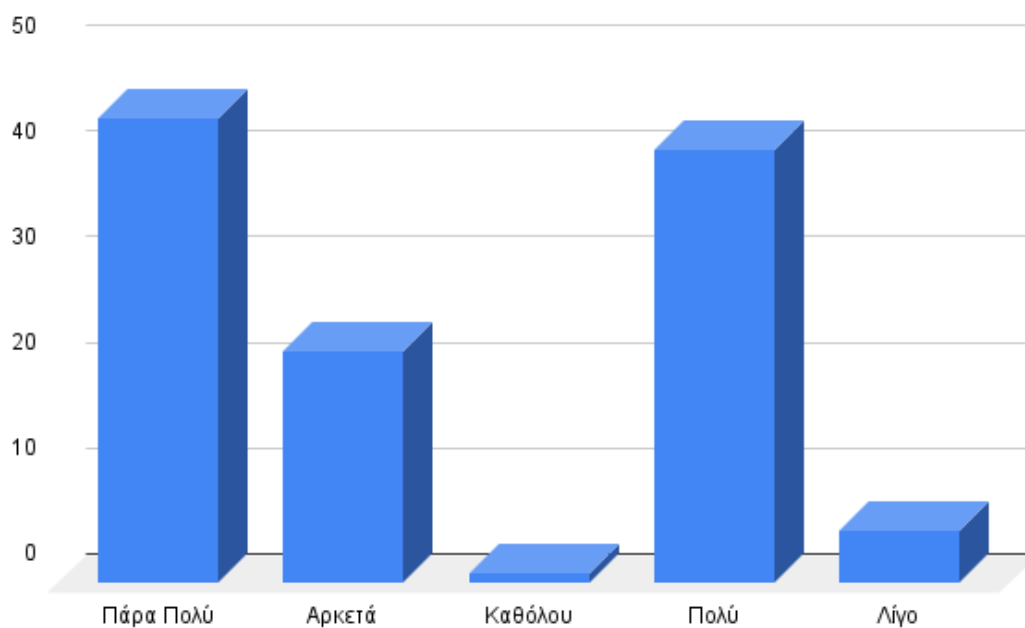

Όπως φαίνεται στο πίνακα 13, στην ερώτηση « Η τεχνολογία συντελεί στην αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου» το 36,3% συμφωνεί εν μέρει, το 19,5% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση, το 38,9% συμφωνεί απόλυτα και το 4,4% διαφωνεί εν μέρει και το 0,9% διαφωνεί απόλυτα.

Πίνακας 13: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 8

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	1	0,9%	0,9%	0,9%
	Λίγο	5	4,4%	4,4%	5,3%
	Αρκετά	22	19,5%	19,5%	24,8%
	Πολύ	41	36,3%	36,3%	61,1%
	Πάρα Πολύ	44	38,9%	38,9%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 8: Η τεχνολογία συντελεί στην αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου.

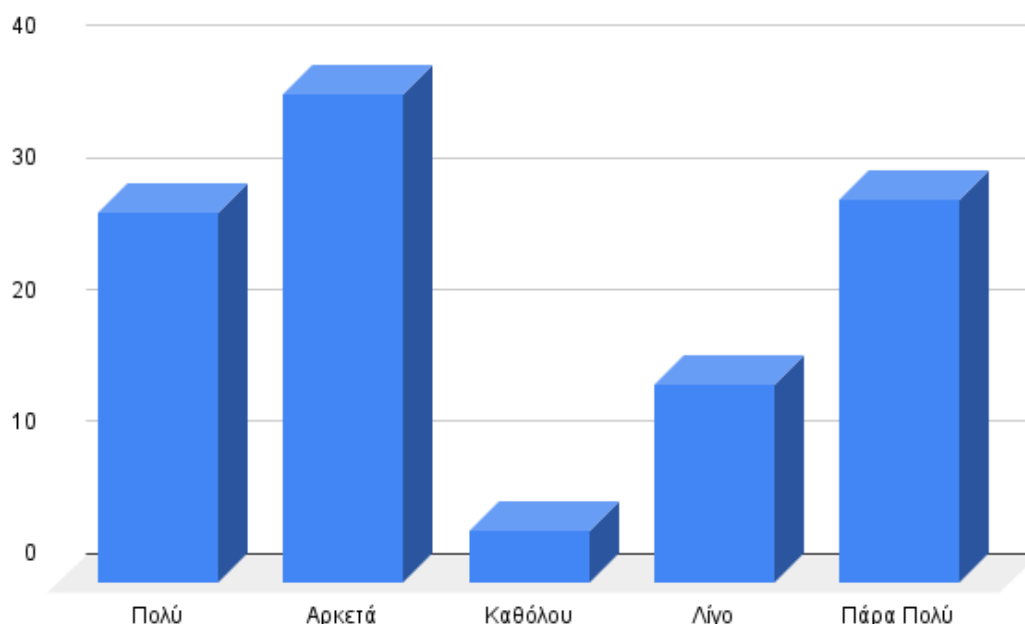

Όπως φαίνεται στο πίνακα 14, στην ερώτηση « Η Τεχνολογία συντελεί αποτελεσματικά στην μείωση της Φοροδιαφυγής» το 32,7% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση, το 25,7% συμφωνεί απόλυτα, το 24,8% συμφωνεί εν μέρει και το 13,3% διαφωνεί εν μέρει και το 3,5% διαφωνεί απόλυτα

Πίνακας 14: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 9

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	4	3,5%	3,5%	3,5%
	Λίγο	15	13,3%	13,3%	16,8%
	Αρκετά	37	32,7%	32,7%	49,5%
	Πολύ	28	24,8%	24,8%	74,3%
	Πάρα Πολύ	29	25,7%	25,7%	100 %
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 9: Η Τεχνολογία συντελεί αποτελεσματικά στην μείωση της Φοροδιαφυγής.

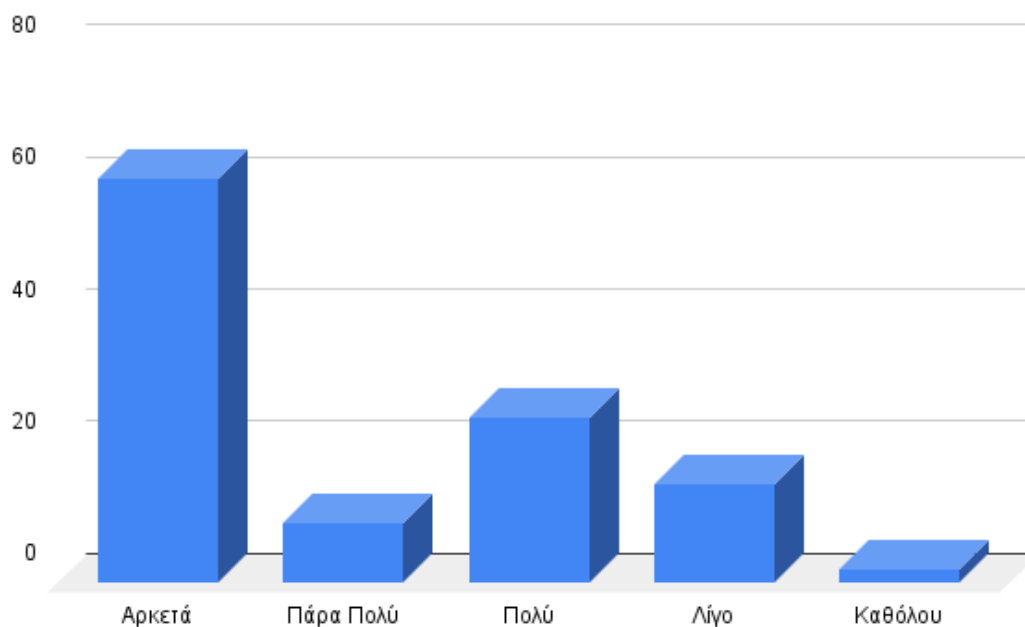

Όπως φαίνεται στο πίνακα 15, στην ερώτηση «Το πρόγραμμα ELENXIS συντελεί στην αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου.» το 8% συμφωνεί απόλυτα, το 54,5% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση, το 22,3% συμφωνεί εν μέρει, το 13,4% διαφωνεί εν μέρει και το 1,8% διαφωνεί απόλυτα.

Πίνακας 15: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 10

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	2	1,8%	1,8%	1,8%
	Λίγο	15	13,4%	13,4%	15,2%
	Αρκετά	62	54,5%	54,5%	69,7%
	Πολύ	25	22,3%	22,3%	92%
	Πάρα Πολύ	9	8%	8%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 10: Το πρόγραμμα ELENXIS συντελεί στην αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου

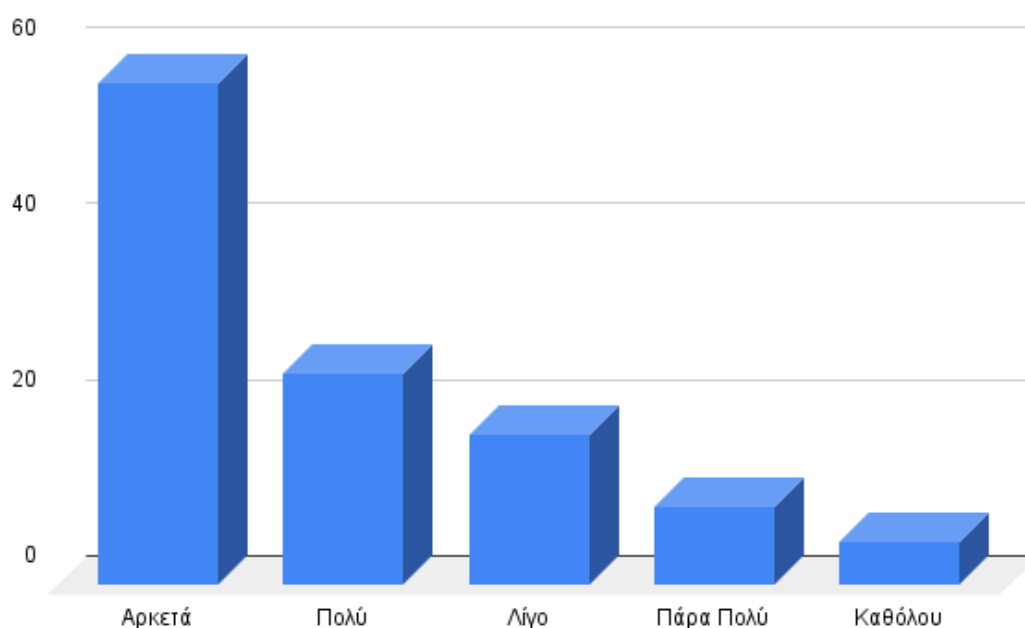

Όπως φαίνεται στο πίνακα 16, στην ερώτηση «Το πρόγραμμα ELENXIS συντελεί στην μείωση της Φοροδιαφυγής» το 8% συμφωνεί απόλυτα, το 21,4% συμφωνεί εν μέρει, το 50,9% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση, το 15,2% διαφωνεί εν μέρει και το 4,5% διαφωνεί απόλυτα.

Πίνακας 16: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 11

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	5	4,5%	4,5%	4,5%
	Λίγο	17	15,2%	15,2%	19,7%
	Αρκετά	58	50,9%	50,9%	70,6%
	Πολύ	24	21,4%	21,4%	92%
	Πάρα Πολύ	9	8%	8%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 11: Το πρόγραμμα ELENXIS συντελεί στην μείωση της Φοροδιαφυγής

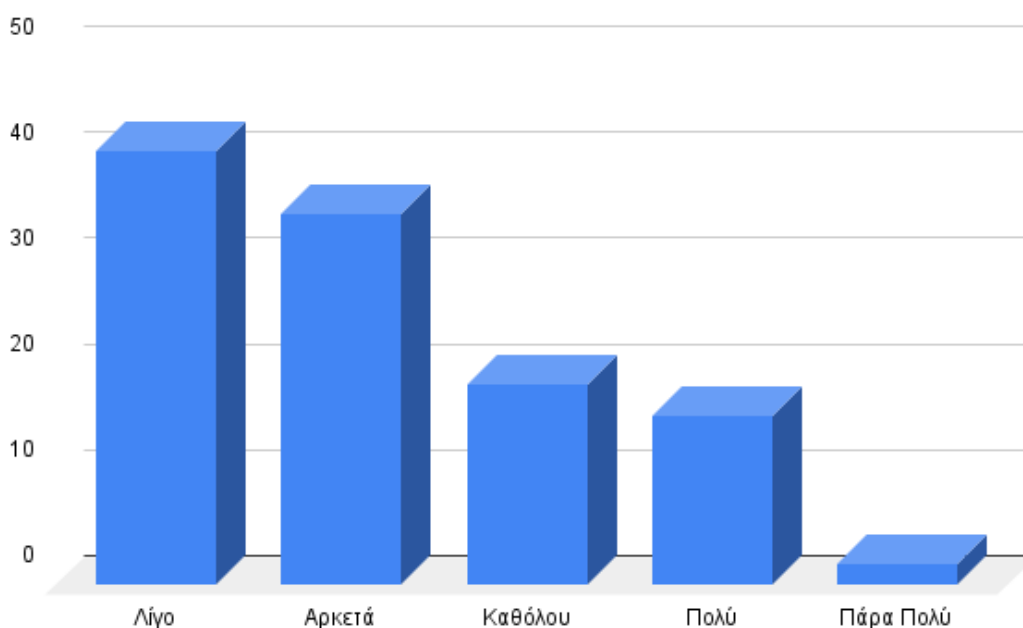

Όπως φαίνεται στο πίνακα 17, στην ερώτηση «Το Φορολογικό Σύστημα συντελεί στη μείωση της Φοροδιαφυγής.» το 14,1% συμφωνεί εν μέρει, το 31% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση, το 1,8% συμφωνεί απόλυτα, το 36,3% διαφωνεί εν μέρει και το 16,8% διαφωνεί απόλυτα.

Πίνακας 17: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 12

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	19	16,8%	16,8%	16,8%
	Λίγο	41	36,3%	36,3%	53,1%
	Αρκετά	35	31%	31%	84,1%
	Πολύ	16	14,1%	14,1%	98,2%
	Πάρα Πολύ	2	1,8%	1,8%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 12: Το Φορολογικό Σύστημα συντελεί στη μείωση της Φοροδιαφυγής.

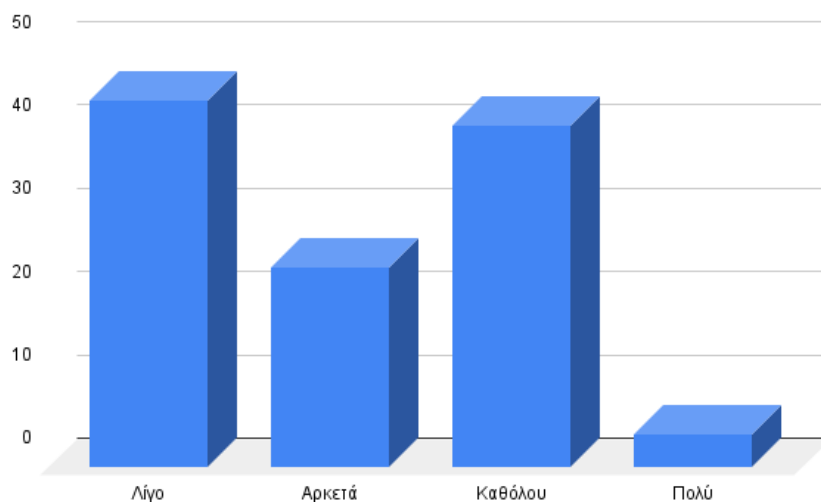

Όπως φαίνεται στο πίνακα 18, στην ερώτηση «Το Φορολογικό Σύστημα είναι δίκαιο» το 3,6% συμφωνεί εν μέρει, το 21,2% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση, το 38,9% διαφωνεί εν μέρει και το 36,3% διαφωνεί απόλυτα.

Πίνακας 18: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 13

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	41	36,3%	36,3%	36,3%
	Λίγο	44	38,9%	38,9%	75,2%
	Αρκετά	24	21,2%	21,2%	96,4%
	Πολύ	4	3,6%	3,6%	100%
	Πάρα Πολύ	0	0%	0%	
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 13: Το Φορολογικό Σύστημα είναι δίκαιο

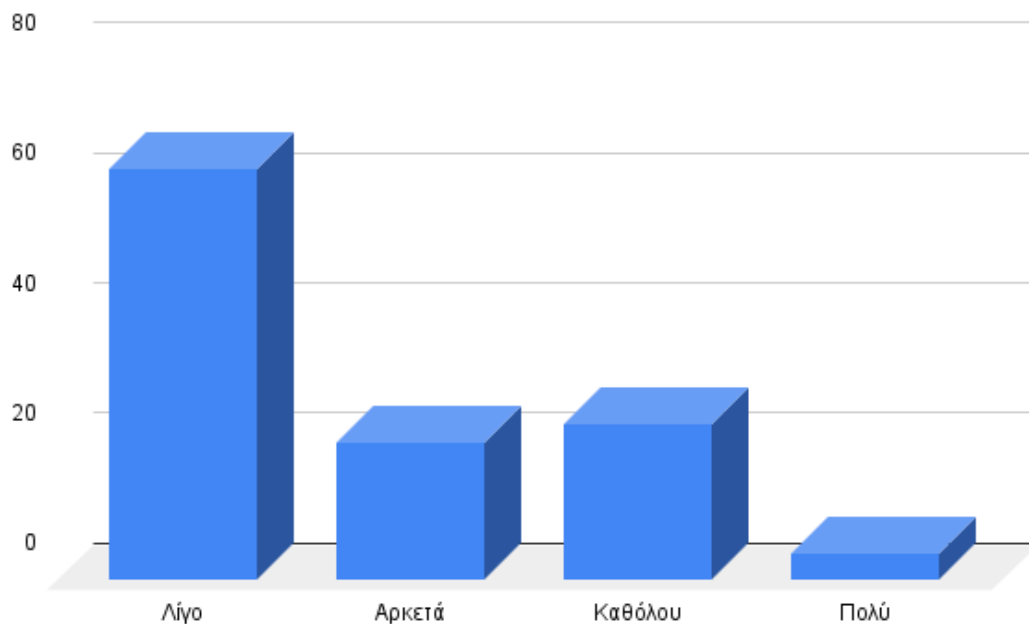

Όπως φαίνεται στο πίνακα 19, στην ερώτηση «Το Φορολογικό Σύστημα είναι Αποτελεσματικό» το 3,5% συμφωνεί εν μέρει, το 19,5% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση, το 55,8% διαφωνεί εν μέρει και το 21,2% διαφωνεί απόλυτα.

Πίνακας 19: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 14

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	24	21,2%	21,2%	21,2%
	Λίγο	63	55,8%	55,8%	77%
	Αρκετά	22	19,5%	19,5%	96,5%
	Πολύ	4	3,5%	3,5%	100%
	Πάρα Πολύ	0	0%	0%	
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 14: Το Φορολογικό Σύστημα είναι Αποτελεσματικό

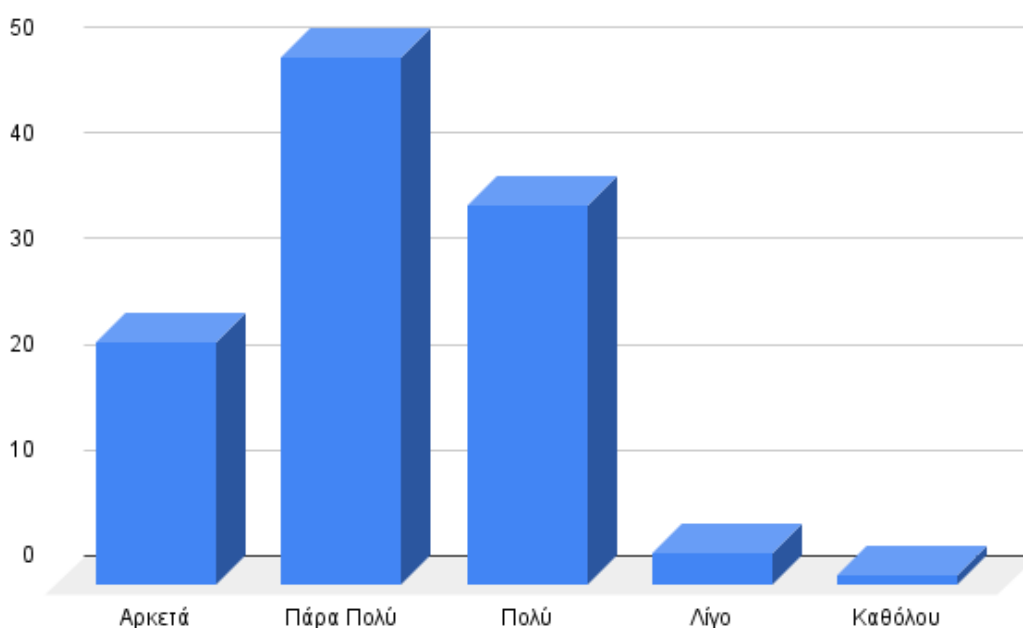

Όπως φαίνεται στο πίνακα 20, στην ερώτηση «Η φοροδιαφυγή είναι ένα υπαρκτό φαινόμενο» το 31,8% συμφωνεί εν μέρει, το 44,2% συμφωνεί απόλυτα, το 20,4% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση, το 0,9% διαφωνεί απόλυτα και το 2,7% διαφωνεί εν μέρει.

Πίνακας 20: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 15

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	1	0,9%	0,9%	0,9%
	Λίγο	3	2,7%	2,7%	3,6%
	Αρκετά	23	20,4%	20,4%	24%
	Πολύ	36	31,8%	31,8%	55,8%
	Πάρα Πολύ	50	44,2%	44,2%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 15: Η Φοροδιαφυγή είναι ένα υπαρκτό φαινόμενο

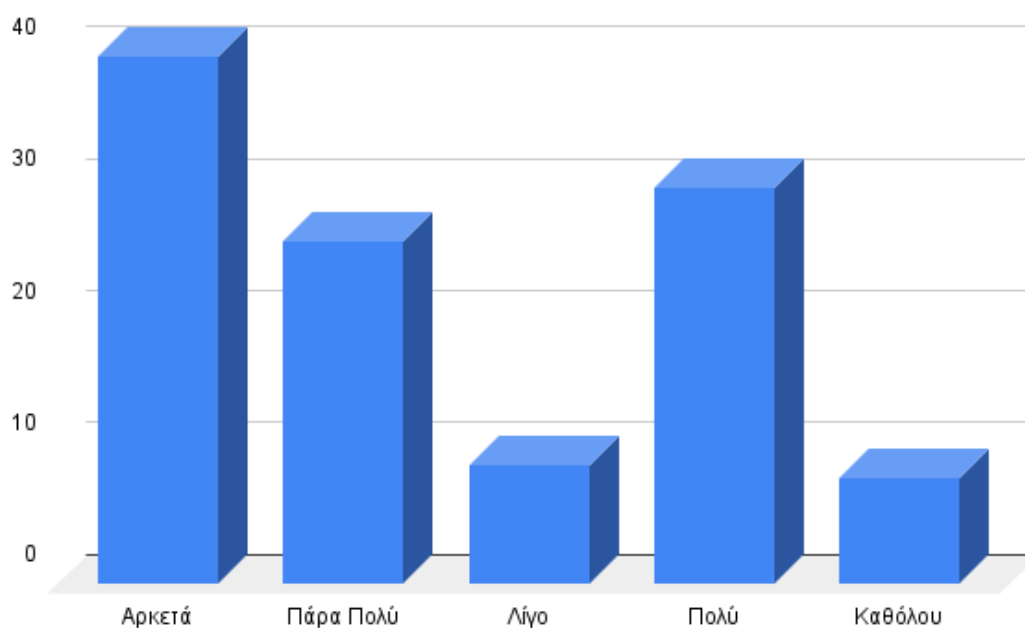

Όπως φαίνεται στο πίνακα 21, στην ερώτηση «Ο Φορολογούμενος αισθάνεται ικανοποιημένος όταν φοροδιαφεύγει» το 26,5% συμφωνεί εν μέρει, το 23% συμφωνεί απόλυτα, το 35,4% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση, το 8% διαφωνεί εν μέρει και το 7,1% διαφωνεί απόλυτα.

Πίνακας 21: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 16

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	8	7,1%	7,1%	7,1%
	Λίγο	9	8%	8%	15,1%
	Αρκετά	40	35,4%	35,4%	50,5%
	Πολύ	30	26,5%	26,5%	77%
	Πάρα Πολύ	26	23%	23%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 16: Ο Φορολογούμενος αισθάνεται ικανοποιημένος όταν φοροδιαφεύγει

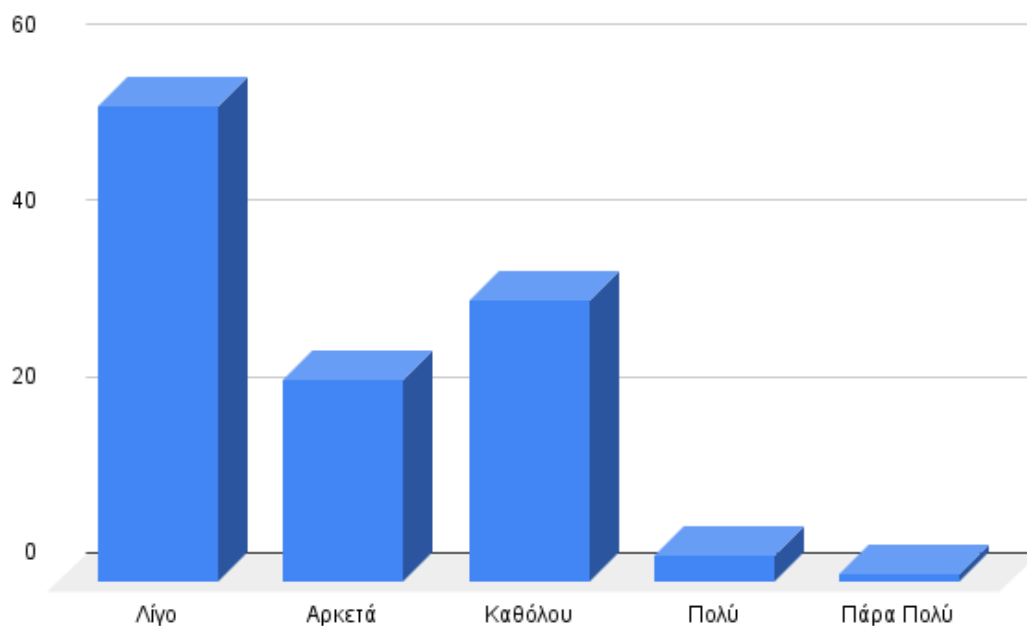

Όπως φαίνεται στο πίνακα 22, στην ερώτηση «Η Φορολογική Δικαιοσύνη λειτουργεί αποτελεσματικά» το 2,7% συμφωνεί εν μέρει, το 0,8% συμφωνεί απόλυτα, το 20,4% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση ,το 47,8% διαφωνεί εν μέρει και το 28,3% διαφωνεί απόλυτα.

Πίνακας 22: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 17

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	32	28,3%	28,3%	28,3%
	Λίγο	54	47,8%	47,8%	76,1%
	Αρκετά	23	20,4%	20,4%	96,5%
	Πολύ	3	2,7%	2,7%	99,2%
	Πάρα Πολύ	1	0,8%	0,8%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 17: Η Φορολογική Δικαιοσύνη λειτουργεί αποτελεσματικά

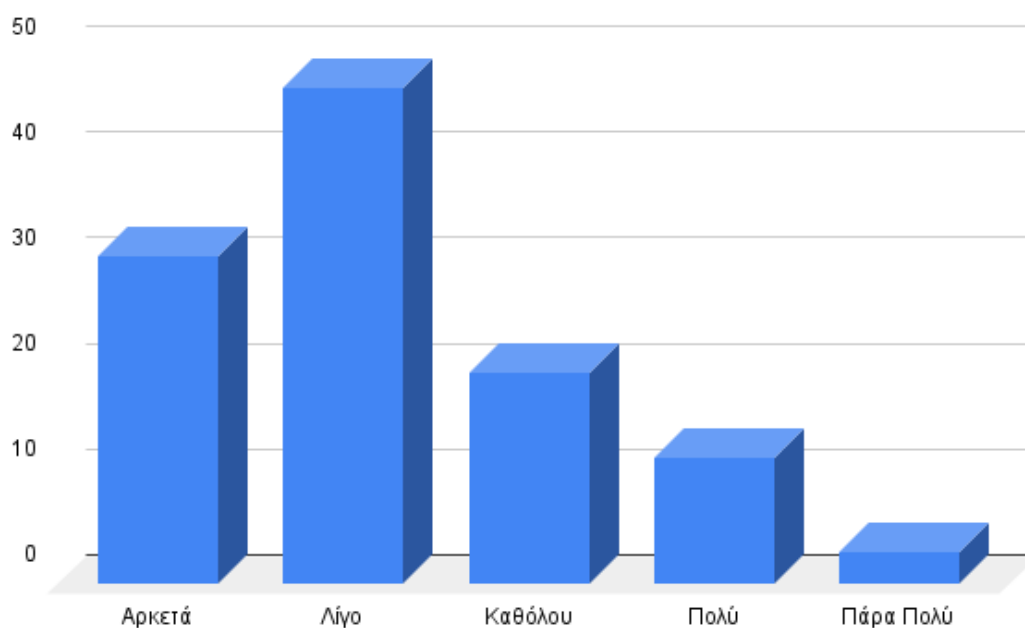

Όπως φαίνεται στο πίνακα 23, στην ερώτηση «Η Φορολογική Δικαιοσύνη συντελεί στη μείωση της Φοροδιαφυγής» το 27,4% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση, το 2,7% συμφωνεί απόλυτα, το 10,6% συμφωνεί εν μέρει ,το 41,6% διαφωνεί εν μέρει και το 17,7% διαφωνεί απόλυτα.

Πίνακας 23: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 18

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	20	17,7%	17,7%	17,7%
	Λίγο	47	41,6%	41,6%	59,3%
	Αρκετά	31	27,4%	27,4%	86,7%
	Πολύ	12	10,6%	10,6%	97,3%
	Πάρα Πολύ	3	2,7%	2,7%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 18: Η Φορολογική Δικαιοσύνη συντελεί στη μείωση της Φοροδιαφυγής

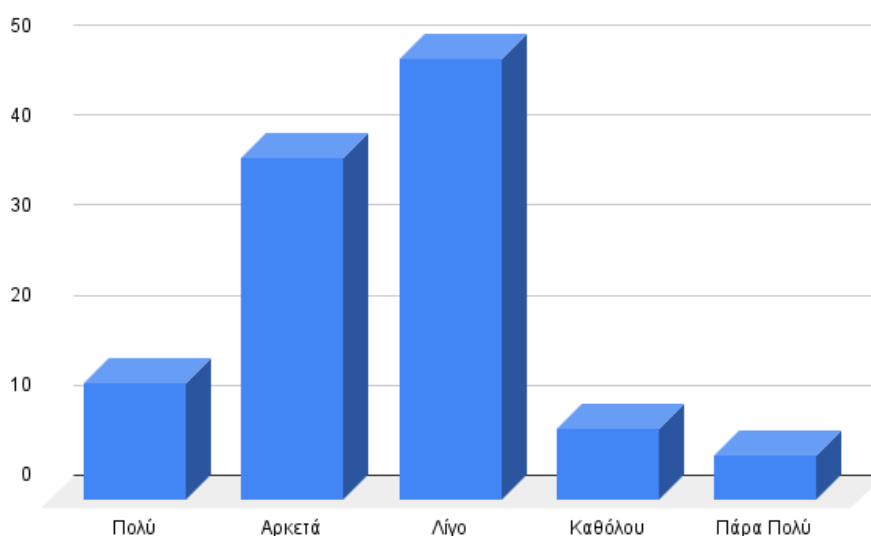

Όπως φαίνεται στο πίνακα 24, στην ερώτηση «Η Φορολογική Δικαιοσύνη συντελεί στην αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου» το 33,6% παραμένει ουδέτερο με θετική τάση, το 11,5% συμφωνεί εν μέρει, το 4,4% συμφωνεί απόλυτα και το 43,4% διαφωνεί εν μέρει και το 7,1% διαφωνεί απόλυτα.

Πίνακας 24: Περιγραφικά Στατιστικά της Ερώτησης 19

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Valid
Valid	Καθόλου	8	7,1%	7,1%	7,1%
	Λίγο	49	43,4%	43,4%	50,5%
	Αρκετά	38	33,6%	33,6%	84,1%
	Πολύ	13	11,5%	11,5%	95,6%
	Πάρα Πολύ	5	4,4%	4,4%	100%
	Σύνολο	113	100%	100%	

Διάγραμμα 19: Η Φορολογική Δικαιοσύνη συντελεί στην αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου

4.2. Ανάλυση αξιοπιστίας

Για την άντληση περισσότερο εξειδικευμένων συμπερασμάτων σχετικά με την έρευνα που διενεργήθηκε μέσω του ερωτηματολογίου επιχειρείται να ερευνηθεί η συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών. Έτσι, μέσω του προγράμματος SPSS22 πραγματοποιήθηκε, εκτός από την γενική ανάλυση, ανάλυση αξιοπιστίας των μεταβλητών που δημιουργήθηκαν. Συγκεκριμένα, στον παρακάτω πίνακα, αναφέρονται οι έννοιες για τις οποίες αναλύθηκε η αξιοπιστία τους.

Συγκεκριμένα, εκτός των συντελεστών αξιοπιστίας, αναφέρονται και ο μέσος όρος που αφορά τη συγκεκριμένη έννοια αλλά και οι τυπικές αποκλίσεις τους. Όσο αφορά τον έλεγχο αξιοπιστίας, αυτό αναλύει το πόσο συνδέεται ένα σύνολο μεταξύ τους καθώς και το πόσο αξιόπιστη είναι η κλίμακα. Ο έλεγχος αξιοπιστίας έγινε μέσα από τον έλεγχο Cronbach's Alpha, ο οποίος θεωρείται αποδεκτός όταν η τιμή του είναι υψηλότερη του 0,7.

Έτσι, στον παρακάτω πίνακα(όπου αναγράφονται τα περιγραφικά στατιστικά του δείγματος, με ελάχιστο το 0 και μέγιστο το 4) αναφέρεται ότι η έννοια της Αποτελεσματικότητας του Φορολογικού Ελέγχου έχει μέσο όρο απαντήσεων 2,273 και τυπική απόκλιση 1,150, ενώ ο συντελεστής αξιοπιστίας ισούται με $0,843 > 0,7$. Ακόμη, η έννοια της συνεισφοράς της τεχνολογίας στον φορολογικό έλεγχο και τη φοροδιαφυγή έχει μέσο όρο απαντήσεων 2,495 και τυπική απόκλιση 1,021, ενώ ο συντελεστής αξιοπιστίας ισούται με $0,837 > 0,7$. Στη συνέχεια, η έννοια του φορολογικού συστήματος και η συνεισφορά του στη φοροδιαφυγή έχει μέσο όρο απαντήσεων 1,147 και τυπική απόκλιση 0,896, ενώ ο συντελεστής αξιοπιστίας ισούται με $0,741 > 0,7$. Επιπλέον, η έννοια της συνεισφοράς της φορολογικής δικαιοσύνης στον φορολογικό Έλεγχο και τη φοροδιαφυγή έχει μέσο όρο απαντήσεων 1,339 και τυπική απόκλιση 0,951, ενώ ο συντελεστής αξιοπιστίας ισούται με $0,780 > 0,7$. Τέλος, η έννοια της φορολογικής συμμόρφωσης έχει μέσο όρο απαντήσεων 2,831 και τυπική απόκλιση 1,078, ενώ ο συντελεστής αξιοπιστίας ισούται με $0,822 > 0,7$.

Συμπερασματικά, είναι φανερό ότι, οι έννοιες που αναλύθηκαν είναι αξιόπιστες και έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιηθούν τόσο για επιπλέον στατιστική ανάλυση όσο και για ανάλυση συσχετίσεων.

Πίνακας 25: Περιγραφικά στοιχεία και συντελεστής αξιοπιστίας των δημιουργούμενων εννοιών

Έννοιες	Μέσος Όρος	Τυπική Απόκλιση	Συντελεστής αξιοπιστίας
Αποτελεσματικότητα Φορολογικού Ελέγχου	2,273	1,1505	0,843
Συνεισφορά Τεχνολογίας στον Φορολογικό Έλεγχο και τη Φοροδιαφυγή	2,495	1,021	0,837
Φορολογικό Σύστημα	1,147	0,896	0,741
Συνεισφορά Φορολογικής Δικαιοσύνης στον Φορολογικό Έλεγχο και τη Φοροδιαφυγή	1,339	0,951	0,780
Φορολογική Συμμόρφωση	2,831	1,078	0,822

4.3. Ανάλυση συσχετίσεων

Αναφορικά με την εξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων, είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί έλεγχος συσχέτισης μεταξύ των εννοιών που αναφέρθηκαν. Ο τρόπος ώστε να πραγματοποιηθεί η μελέτη της συσχέτισης είναι μέσω του ελέγχου Pearson ο οποίος αναφέρεται και ως «συντελεστής συσχέτισης ροπής προϊόντος-product moment correlation coefficient» (PMCC). Μέσω του ελέγχου Pearson ανάγονται οι εξής υποθέσεις:

H_0 : Έστω ότι δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

H_1 : Υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα και μετά την πραγματοποίηση του ελέγχου συσχετίσεων έχουν εξαχθεί ορισμένα αποτελέσματα. Αναλυτικά, υπάρχει μια στατιστικά σημαντική μικρή θετική συσχέτιση μεταξύ της τεχνολογίας και του φορολογικού συστήματος σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01 με τον δείκτη Pearson να ισούται με 0,200. Ακόμη, παρατηρείται μια στατιστικά σημαντική αρνητική συσχέτιση μεταξύ της φορολογικής δικαιοσύνης και της αποτελεσματικότητας του φορολογικού ελέγχου σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01 με τον δείκτη Pearson να ισούται με -0,127. Επιπλέον, παρατηρείται μια στατιστικά σημαντική μέτρια θετική συσχέτιση μεταξύ της φορολογικής δικαιοσύνης και του φορολογικού συστήματος σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01 με τον δείκτη να ισούται με 0,263. Στη συνέχεια, παρατηρείται ότι μια σημαντική μέτρια θετική συσχέτιση μεταξύ της φορολογικής συμμόρφωσης και της τεχνολογίας σε επίπεδο σημαντικότητας 0,01 με τον δείκτη Pearson να ισούται με 0,329. Τέλος, αναφέρεται μια στατιστικά σημαντική μικρή θετική συσχέτιση μεταξύ του φορολογικού συστήματος και της αποτελεσματικότητας του φορολογικού ελέγχου σε επίπεδο σημαντικότητας 0,05 με τον δείκτη Pearson να ισούται με 0,104.

Πίνακας 26: Έλεγχος συσχετίσεων Pearson

		1	2	3	4	5
Αποτελεσματικότητα Φορολογικού Ελέγχου	Pearson Correlation	-				
Συνεισφορά Τεχνολογίας στον Φορολογικό Έλεγχο και τη Φοροδιαφυγή	Pearson Correlation	,033	-			
Φορολογικό Σύστημα	Pearson Correlation	,104*	,200**	-		
Συνεισφορά Φορολογικής Δικαιοσύνης στον Φορολογικό Έλεγχο και τη Φοροδιαφυγή	Pearson Correlation	-,127**	,040	,263**	-	
Φορολογική Συμμόρφωση	Pearson Correlation	,114	,329**	,075	-,109	-
*. Correlation is significant at the 0.05 level (1-tailed).						5%
**. Correlation is significant at the 0.01 level (1-tailed).						1%

4.4. Ανάλυση παλινδρόμησης

Μέσω της μεθόδου της ανάλυσης παλινδρόμησης, είναι σαφές ότι , μπορεί να εξεταστεί η σχέση μεταξύ δύο ή περισσότερων μεταβλητών. Η συγκεκριμένη μέθοδος, επιτρέπει τον καθορισμό των παραγόντων που πρέπει να αγνοηθούν ή όχι και πως επηρεάζονται οι παράγοντες μεταξύ τους. Μέσα από τη συγκεκριμένη μέθοδο, παρατηρούνται οι εξής όροι: 1) Εξαρτημένη Μεταβλητή: Ο παράγοντας που προσπαθείται να κατανοηθεί και 2) Ανεξάρτητη Μεταβλητή: Ο παράγοντας που επηρεάζει την εξαρτημένη μεταβλητή. Είναι αναγκαίο να σημειωθεί ότι, το επίπεδο σημαντικότητας που θα επιλεγεί είναι το 10%. Άξιο να σημειωθεί ότι έχει πραγματοποιηθεί έλεγχος κανονικότητας των καταλοίπων, ετεροσκεδαστικότητας των καταλοίπων, αυτοσυσχετίσης και πολυσυγγραμικότητας για την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων.²

Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα, έχει οριστεί ως εξαρτημένη μεταβλητή η αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου και ως ανεξάρτητη μεταβλητή η φορολογική συμμόρφωση. Είναι, λοιπόν, φανερό ότι θεωρείται στατιστικά σημαντικό καθώς $\text{sig}=0,000 < 0,1$. Είναι σαφές ότι η φορολογική δικαιοσύνη σχετίζεται αρνητικά με την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου καθώς $\text{sig}=0,000 < 0,1$, το στατιστικό $t=-4,042$ και το $\text{beta}=-0,272$, το φορολογικό σύστημα σχετίζεται θετικά με την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου καθώς $\text{sig}=0,000 < 0,1$, το στατιστικό $t=3,643$ και το $\text{beta}=0,244$ ενώ η φορολογική συμμόρφωση αν και σχετίζεται θετικά με την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου με το στατιστικό $t=1,023$ και το $\text{beta}=0,066$ δεν θεωρείται στατιστικά σημαντικό δεδομένου ότι $\text{sig}=0,465 > 0,1$ όπως και η τεχνολογία αν και σχετίζεται θετικά με τη αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου καθώς το στατιστικό $t=0,700$ και το $\text{beta}=0,048$ δεν θεωρείται στατιστικά σημαντικό αφού $\text{sig}=0,485 > 0,1$. Τέλος, είναι αναγκαίο να παρατηρήσουμε ότι το Adjusted R-square, το οποίο είναι ένα «σκληρό» μέτρο και ισούται με 0,09, αναφέρει ότι η εξαρτημένη μεταβλητή επηρεάζεται μόνο κατά 9% από τις ανεξάρτητες μεταβλητές ενώ επηρεάζεται κατά 91% σε άλλους τυχαίους παράγοντες. Έτσι, επιβεβαιώνονται τα αποτελέσματα της συσχέτισης Pearson αλλά δεν επιβεβαιώνονται οι πρώτες δυο υποθέσεις, ότι η αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου εξαρτάται τόσο από τη συμμόρφωση

² Τα αποτελέσματα βρίσκονται στο παράρτημα 2

του φορολογούμενου όσο και από την εξέλιξη της τεχνολογίας καθώς παρατηρούμε στο δείγμα ότι επηρεάζεται σε πολύ μικρό βαθμό αλλά όχι τόσο σημαντικό ώστε να την επηρεάσει σημαντικά, δηλαδή το δείγμα δεν δίνει αρκετές ενδείξεις ώστε να απορριφθεί η μηδενική υπόθεση.

Πίνακας 27: Ανάλυση παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου

Εξαρτημένη Μεταβλητή:	Αποτελεσματικότητα Φορολογικού Ελέγχου						
Ανεξάρτητη Μεταβλητή:	Φορολογική Συμμόρφωση, Φορολογική Δικαιοσύνη, Φορολογικό Σύστημα Τεχνολογία						
Προσαρμοστικότητα							
R-square			0,106				
Adjusted R-square			0,090				
Standard error			1,091				
Ανάλυση διακύμανσης			DF	Sum of square	Mean square		
Regression			4	31,325	7,831		
F=6,570				Sig.=0,000			
Ανεξάρτητη μεταβλητή			B	SE B	Beta	T	Sig
Φορολογική Συμμόρφωση			0,070	0,068	0,066	1,023	0,465
Φορολογική Δικαιοσύνη			-0,335	0,083	-0,272	-4,042	0,000
Φορολογικό Σύστημα			0,291	0,080	0,244	3,643	0,000
Συνεισφορά Τεχνολογίας στον Φορολογικό Έλεγχο και τη Φοροδιαφυγή			0,052	0,075	0,048	0,700	0,485

Με δεδομένου ότι ,για την παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή ορίζεται η φορολογική συμμόρφωση και ανεξάρτητες μεταβλητές το φορολογικό σύστημα, η φορολογική δικαιοσύνη και τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, εντοπίστηκε ετεροσκεδαστικότητα, τρέξαμε την ίδια παλινδρόμηση αλλά με Robust Standard Errors³ με τα αποτελέσματα να αναφέρονται παρακάτω. Όπως φαίνεται, είναι στατιστικά σημαντικό, αφού το sig=0.066<0.1. Έτσι, παρατηρείται ότι το φορολογικό σύστημα κινείται θετικά με τη φορολογική συμμόρφωση αφού το στατιστικό t=1,252 ενώ, με τη νέα παλινδρόμηση δεν είναι στατιστικά σημαντικό στο επίπεδο 10% αφού

³ Ο πίνακας με τα αποτελέσματα, πριν την παλινδρόμηση με Robust Standard Errors βρίσκεται στο παράρτημα 2

sig=0,212>0,1. Επίσης, η φορολογική δικαιοσύνη κινείται αρνητικά με τη φορολογική συμμόρφωση αφού το στατιστικό t=-1,690 ενώ είναι στατιστικά σημαντικό στο επίπεδο 10% αφού sig=0,092<0,1. Τέλος, τα δημογραφικά χαρακτηριστικά κινούνται αρνητικά με τη φορολογική συμμόρφωση αφού το στατιστικό t=-1,074 ενώ, με τη νέα παλινδρόμηση, δεν είναι στατιστικά σημαντικό στο επίπεδο 10% αφού sig=0,284>0,1 ενώ το Adjusted R-square, το οποίο είναι ένα «σκληρό» μέτρο και ισούται με 0,019, αναφέρει ότι η εξαρτημένη μεταβλητή επηρεάζεται μόνο κατά 1,9% από τις ανεξάρτητες μεταβλητές ενώ επηρεάζεται κατά 98,9% σε άλλους τυχαίους παράγοντες. Έτσι, επιβεβαιώνονται τα αποτελέσματα της συσχέτισης του ελέγχου Pearson αλλά, παρατηρείται ότι ενώ η φορολογική δικαιοσύνη επηρεάζει αρνητικά τη φορολογική συμμόρφωση, τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και το φορολογικό σύστημα δεν επηρεάζουν ή επηρεάζουν σχεδόν ελάχιστα τη φορολογική συμμόρφωση, δηλαδή το δείγμα δεν δίνει αρκετές ενδείξεις ώστε να απορριφθεί η μηδενική υπόθεση.

Πίνακας 28: Ανάλυση παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τη φορολογική συμμόρφωση

Εξαρτημένη Μεταβλητή:	Φορολογική Συμμόρφωση						
Ανεξάρτητη Μεταβλητή:	Φορολογικό Σύστημα Φορολογική Δικαιοσύνη Δημογραφικά Χαρακτηριστικά						
Προσαρμοστικότητα							
R-square			0,032				
Adjusted R-square			0,019				
Standard error			0,169				
Ανάλυση διακύμανσης			DF	Sum of square	Mean square		
Regression			3	8,318	2,773		
F=2,430				Sig.=0,066			
Ανεξάρτητη μεταβλητή			B	SE B	Beta	T	Sig
Φορολογικό Σύστημα			0,110	0,088	-	1,252	0,212
Φορολογική Δικαιοσύνη			-0,155	0,092	-	-1,690	0,092
Δημογραφικά Χαρακτηριστικά			-0,103	0,072	-	-1,074	0,284

Συμπεράσματα

Ο φορολογικός έλεγχος στην Ελλάδα θεωρείται ως μια αρνητική διαδικασία για την επιχείρηση ή την επιχειρηματική οντότητα. Παρά τους συνεχείς ελέγχους από τις αρχές, παρατηρείται ένα φαινόμενο, το φαινόμενο της φοροδιαφυγής, το οποίο έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις. Για την αντιμετώπιση του φαινομένου, οι φορολογικές αρχές έχουν στοχεύσει σε μεθόδους, ικανούς να το μειώσουν όπως η τεχνολογία. Παρόλα αυτά, το κράτος και οι φορολογικές αρχές θα πρέπει να βελτιώσουν και άλλους τομείς ώστε να επιτευχθεί ο αποτελεσματικός φορολογικός έλεγχος αλλά και η μείωση της φοροδιαφυγής όπως να βελτιώσουν το φορολογικό σύστημα ή να βελτιωθεί και να εκσυγχρονιστεί τόσο η φορολογική δικαιοσύνη όσο και η τεχνολογία όπου, στη σημερινή εποχή, βρίσκεται σε πιλοτικό στάδιο όσο αφορά τη χρήση της στην αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου και τη μείωση της φοροδιαφυγής.

Μέσω της παρούσας εργασίας, φάνηκε ότι το φορολογικό σύστημα αλλά και η φορολογική δικαιοσύνη επηρεάζει σημαντικά την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου. Πιο συγκεκριμένα, η φορολογική δικαιοσύνη συμβάλλει αρνητικά στην αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου και κατ' επέκταση στη μείωση της φοροδιαφυγής ενώ το φορολογικό σύστημα συμβάλλει θετικά. Παρόλα αυτά, και οι δυο παράγοντες χρήζουν επαρκούς βελτίωσης για να υπάρξει αποτέλεσμα στους τομείς που μελετήθηκαν. Τα ευρήματα αυτά, επιβεβαιώνουν τα αποτελέσματα των Rantelangi και Majid (2017) ως προς τη φορολογική δικαιοσύνη, ότι επηρεάζει αρνητικά την φορολογική συμμόρφωση αλλά δεν επιβεβαιώνεται ως προς το φορολογικό σύστημα, ότι επηρεάζει αρνητικά την φορολογική συμμόρφωση, δεδομένου ότι τα ευρήματα ανέφεραν θετική συσχέτιση μεταξύ του φορολογικού συστήματος και της φορολογικής συμμόρφωσης. Ακόμη, μέσα από την έρευνα, φάνηκε ότι τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, δεν είναι βέβαιο ότι, επηρεάζουν την φορολογική συμμόρφωση γεγονός που, εν μέρει, επιβεβαιώνει τα ευρήματα του Gupta, R. (2009). Επιπλέον, στη παρούσα έρευνα παρατηρείται μια θετική σχέση μεταξύ της τεχνολογίας και της αποτελεσματικότητας του φορολογικού ελέγχου, χωρίς να είναι στατιστικά σημαντική, δε μπορούμε δηλαδή να απορρίψουμε τη

μηδενική υπόθεση, γεγονός όμως που επιβεβαιώνει, εν μέρει, τα ευρήματα των Budiyo, Mursalim & Lannai (2021) και Drogalas, G., Sorros, I., Karagiorgou, D. & Diavastis, I.(2015). Τέλος, στη παρούσα έρευνα παρατηρείται μια θετική σχέση μεταξύ της φορολογικής συμμόρφωσης και της αποτελεσματικότητας, αν και δε θεωρείται στατιστικά σημαντική, επιβεβαιώνοντας όμως, εν μέρει, το αποτέλεσμα των ISA&POPE(2011).

Παρόλα αυτά, αξίζει να σημειωθεί ότι από το μικρό μέγεθος του δείγματος, δε μπορεί να γενικευθεί το αποτέλεσμα. Όπως και ότι το δείγμα ήταν κυρίως άτομα που εργαζόταν στον ιδιωτικό τομέα κι έτσι είναι δύσκολο να γενικευτεί. Ακόμη, σε μελλοντική έρευνα, θα πρέπει να διεξαχθεί σε ανθρώπους, εξειδικευμένους σχετικά με τον κλάδο της φορολογίας.

Είναι άξιο να τονιστεί, ότι μέσα από την παρούσα έρευνα παρουσιάστηκαν οι παράγοντες που επηρεάζουν την φοροδιαφυγή και την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου, καθώς και πόσο επηρεάζουν. Έτσι, οι φορολογικές αρχές και το κράτος, μπορούν να κατανοήσουν τη σημαντικότητα των παραγόντων και να τους βελτιώσουν, αυξάνοντας την αποτελεσματικότητα του φορολογικού ελέγχου, μειώνοντας τη φοροδιαφυγή και αυξάνοντας το επίπεδο εμπιστοσύνης των φορολογούμενων.

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

1. Αληφαντής Στ.Γ. (2018), «Ελεγκτική βάσει των Διεθνών Προτύπων Έλεγχου και των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων», Διπλογραφία, Αθήνα
2. Αληφαντής, Γ. (2016). Ελεγκτική . Αθήνα: Διπλογραφία
3. Βενετοπουλος Ι. "Φορολογικοί έλεγχοι και δικαιώματα φορολογούμενων υπό τον κώδικα φορολογικής διαδικασίας Ν. 4174/2013",– 2015
4. Γεωργίου Α. (2018). Φορολογικός έλεγχος με έμμεσες τεχνικές ελέγχου. Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, Διεύθυνση Φορολογικής και Τελωνειακής Ακαδημίας, ΚΕ.ΦΟ.ΜΕΠ, Αθήνα.
5. Γιώργος Δαλιανης, Κώστας Νιφοροπουλος και συν. "Οδηγός φορολογικών ελέγχων. παραδοσιακές και έμμεσες μέθοδοι ελέγχου" – 2020
6. Γρηγοράκος, Θ. (2006). Γενικές Αρχές Ελεγκτικής (Εισαγωγή στη θεωρία και πρακτική). Αθήνα, Έκδοση 2η, Ινστιτούτο Εκπαίδευσης ΣΟΕΛ.
7. Καζατζής, Χ. (2006). Ελεγκτική & Εσωτερικός Έλεγχος: Μια συστηματική προσέγγιση Εννοιών, Αρχών και Προτύπων. Πειραιάς: Business Plus
8. Κορομηλάς, Γ. (2015). Συμπληρωματικές σημειώσεις για τη φορολογία των αγροτών. Ε - BOOK, Αθήνα.
9. Κουτούπης, Α. (2012). Έννοια και Περιεχόμενο Ελεγκτικής-Διάκριση Εσωτερικού και Εξωτερικού Ελέγχου. (http://andreaskoutoupis.blogspot.com/2012/02/blog-post_15.html)
10. Μελάς, Δ. (2015). Μέθοδοι Φορολογικού Ελέγχου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων και Επιχειρήσεων. Αθήνα: Οικονομικές Εκδόσεις.
11. Μελάς, Δ. (2015). Μέθοδοι Φορολογικού Ελέγχου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων και Επιχειρήσεων. Αθήνα: Οικονομικές Εκδόσεις
12. Μελάς, Δ. (2015). Περιουσιολόγιο - Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου και νέο Ποινολόγιο. Εκδόσεις: Οικονομικές Εκδόσεις Ε.Ε., Αθήνα.
13. Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π. (2013). Σύγχρονα Θέματα Ελεγκτικής και Εσωτερικού Ελέγχου. Αθήνα: Διπλογραφία
14. Νεγκάκης, Χ. και Ταχυνάκης Π. (2017) Ελεγκτική-Εσωτερικός έλεγχος. Θεωρία και Εφαρμογές. Εκδοσεις Αειφόρος Λογιστική

15. Ντάσιου Σ., Πέτσα Β. & Ζελενίτσας Μ. (2016). Τεχνικές Ελέγχου Με Την Χρήση Μεθόδων Έμμεσου Προσδιορισμού Φορολογητέας Ύλης. Γενική Διεύθυνση Φορολογικής Διοίκησης – Διεύθυνση Ελέγχων, Τμήμα Δ', Υπουργείο Οικονομικών, Αθήνα.
16. Ρόκας, Ι. (2011), "Κοινές κεφαλαιουχικές εταιρίες", Εταιρίες: Εισαγωγή στο δίκαιο των εταιριών του Εμπορικού Δικαίου, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη
17. Σουλελε Αικατερινη , 2014
18. Τάτσος, Ν. (2001). Παραοικονομία και φοροδιαφυγή στην Ελλάδα, Παπαζήσης.
19. Φινοκαλιώτης Κ. (2017). Φορολογικό Δίκαιο. Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα.

Ξένη Βιβλιογραφία

1. Ahmed Emadeldin Yamen, "Tax evasion, corruption and COVID-19 health risk exposure:a cross country analysis",- 2021
2. Demirci & O.A.a.Z., (2021). Advantages of Tax Audit. Contemporary Issues in Public Sector Accounting and Auditing (Contemporary Studies in Economic and Financial Analysis)
3. Dengjun Zhang , "Audit assurance and tax enforcement. A comparative study of Central-Eastern European countries",-2018
4. Dengjun Zhang , "Audit assurance and tax enforcement. A comparative study of Central-Eastern European countries",-2018
5. Douglas, D. E., Cronan, T. P., and Behel, J. D. (2007). Equity perceptions as a deterrent to software piracy behaviour. Information & Management
6. Drogalas, G., Anagnostopoulou, E., Pazarskis, M. and Petkopoulos, D. (2018) Tax Ethics and Tax Evasion, Evidence from Greece. Theoretical Economics
7. Eriotis Nikolaos, Missiakoulis Spyros, Papadakis Spyros, Vasiliou Dimitrios "Greek tax reality and the VAT gap : Influential factors -2021
8. Ernst, Young , "Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα: Αιτίες, έκταση και προτάσεις καταπολέμησης της",-2016,
9. Gokgoz, A. (2018). Accounting of investment incentives relating corporation tax within the framework of TAS 12 income taxes standard. Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies
10. Gravelle, J. (2006). Horizontal equity and family tax treatment: The orphan child of tax policy. National Tax Journal
11. Gubar E., Kumacheva, S., Zhitkova E. & O. Porokhnyavaya, (2015). Propagation of information over the network of taxpayers in the model of tax auditing. International Conference "Stability and Control Processes" in Memory of V.I. Zubov (SCP)
12. Kirchgässner, G. 2010. 'Tax Morale, Tax Evasion, and the Shadow Economy'

13. Kirchler, E., Niemirowski, A., & Wearing, A. (2006). Shared subjective views, intent to cooperate and tax compliance: Similarities between 476 Australian taxpayers and tax officers. *Journal of Economic Psychology*
14. Kounadeas T. et al. (2022). Analysis of the Factors Affecting Tax Evasion in Greece
15. Leventhal, G. S., Karuza, J., & Fry, W. R. (1980). Beyond fairness: A theory of allocation preferences. In G. Mikula (Ed.), *Justice and Social Interaction*
16. Mahdi Salehi, Hosseini Tarighi, Tahereh Alidoust Shahri, "The effect of auditor characteristics on tax avoidance of Iranian companies"- 2019
17. Marziana Madah Marzuki, Muhammad Syukur, "The effect of audit fees, audit quality and board ownership on tax aggressiveness:evidence from Thailand", - 2020
18. Mautz, R. K., & Sharaf, H. A. (1961). *The Philosophy of Auditing: American Accounting Association.*
19. Nikolaos Artavanis, Adair Morse & Margarita Tsoutsoura (2015): 'Tax evasion across industries: soft credit evidence from Greece', Cambridge
20. Prebble, Z. M., & Prebble, J. (2010) 'The morality of tax avoidance'.
21. Ramamoorti, S. (2003). *Internal auditing: history, evolution, and prospects*
22. Rettig, P.C. (2014). Overview: Indirect Methods of Determining Taxable Income. *Journal of Tax Practice & Procedure*
23. Vousinas G., "Shadow economy and tax evasion. The Achilles heel of Greek economy. Determinants, effects and policy proposals"-2017

Ηλεκτρονικές Πηγές

1. Budiyanto, Mursalim & Lannai (2021). Effect of Auditor Functional Competence, Integrity, and Utilization of Information Technology on Tax Audit Quality. *Point of View Research Accounting and Auditing*, Vol. 2 (3), pp 175-191.
<https://journal.accountingpointofview.id/index.php/povraa/article/download/148/121>
2. dianeosis.org, Ηλιας Νικολαΐδης (2016): 8 Λύσεις Για Τη Φοροδιαφυγή, Ανακτήθηκε: <https://www.dianeosis.org/2016/06/tax-solution/>, Δημοσιεύθηκε: 7/2016
3. Drogalas, G., Sorros, I., Karagiorgou, D. & Diavastis, I. (2015). Tax audit effectiveness in Greek firms : Tax auditors perceptions. *Journal of accounting and taxation* Vol 7 (7), pp 124-130
https://www.researchgate.net/publication/282572160_Tax_audit_effectiveness_in_Greek_firms_Tax_auditors_perceptions
4. Gupta, R. (2009), An empirical study of demographics of perceptions of tax evasion in New Zealand, *Journal of Australian Taxation*
<https://openrepository.aut.ac.nz/server/api/core/bitstreams/a68ed480-9807-4437-aa3c-ca4f8bf76fa4/content>

5. <https://apothesis.lib.hmu.gr/bitstream/handle/20.500.12688/4747/SouleleAikaterini2014.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
6. <https://gge.mindev.gov.gr/tomeas-emporiou/vasika-xarakteristika-etaireion>
7. <https://soel.gr/>
8. https://www.aade.gr/sites/default/files/2022-03/ES_2022_AADE.pdf
9. <https://www.e-forologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=228228>
10. <https://www.kathimerini.gr/economy/561075940/chathikan-115-dis-eyroapo-fpa-se-19-chronia-logo-forodiatygis/>
11. <https://www.mikrometoxos.gr/eurostat-sto-43-1-toy-ellinikoy-aep-oi-foroi/>
12. <https://www.minfin.gr/>
13. <https://www.newsbomb.gr/oikonomia/story/1486241/stournaras-sto-20-9-tou-aep-i-paraikonomia-stin-ellada-poi-i-forodiatygon>
14. <https://www.taxheaven.gr/circulars/41047/arora-pws-dienergeitai-o-epitopios-forologikos-elegxos>
15. <https://www.taxheaven.gr/circulars/41047/arora-pws-dienergeitai-o-epitopios-forologikos-elegxos>
16. <https://www.taxheaven.gr/law/2238/1994>
17. <https://www.taxheaven.gr/news/18663/o-forologikos-elegxos-symfwna-me-to-neo-kfd>
18. <https://www.taxheaven.gr/news/6720/to-hlektroniko-systhma-elenxis-epixeirei-na-oesei-se-leitoyrgia-apo-thn-1h-ianoyariou-2011-h-genikh-grammateia-plhroforikwn-systhmatwn>
19. Isa, k. & Pope, J. (2011). Corporate Tax Audits: Evidence from Malaysia. Global Review of Accounting and Finance Vol. 2. No. 1. March, pp. 43-56.
https://espace.curtin.edu.au/bitstream/handle/20.500.11937/9513/161055_39259_Isa%20and%20Pope%202011%20GRAF.pdf?sequence=2&isAllowed=y
20. Oee.gr
21. Philipp Doerrenberg & Andreas Peichl, 2010, 'Progressive taxation and tax morale'
<https://www.jstor.org/stable/42003102>
22. Rantelangi, C., & Majid, N. (2017), Factors that Influence the Taxpayers' Perception on the Tax Evasion, Advances in Economics, Business and Management Research
https://www.researchgate.net/publication/323938628_Factors_that_Influence_the_Taxpayers'_Perception_on_the_Tax_Evasion
23. Βασαρδάνη, Μ. (2011). «Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα: Μια γενική επισκόπηση», Τράπεζα της Ελλάδος, Οικονομικό Δελτίο (τεύχος 35)
<http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/oikodelt201106.pdf>
24. ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (aade.gr) (ΚΦΔ)
25. Θεματικό Ενημερωτικό Δελτίο Ευρωπαϊκού εξαμήνου καταπολέμησης της διαφθοράς, 2017
https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/europeansemester_thematic-factsheet_fight-against-corruption_el.pdf

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

Το παρόν Ερωτηματολόγιο αφορά την εκπόνηση της Διπλωματικής Εργασίας του φοιτητή Μάρτη Αλέξανδρου-Παναγιώτη και έχει ως σκοπό την έρευνα για την αντίληψη των φορολογούμενων σχετικά με τον Φορολογικό Έλεγχο και το φαινόμενο της φοροδιαφυγής στο πλαίσιο του Π.Μ.Σ. στη Φορολογία, Λογιστική και Χρηματοοικονομική Διοίκηση Στρατηγικών Αποφάσεων του τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

1. Ποιο είναι το φύλο σας;*
☐ Άνδρας
☐ Γυναίκα
☐ Δεν Απαντώ

2. Ποιο είναι το Εκπαιδευτικό σας Υπόβαθρο;*
☐ Υποχρεωτική Εκπαίδευση
☐ Απόφοιτος,-η Λυκείου
☐ Απόφοιτος,-η ΙΕΚ
☐ Απόφοιτος,-η Πανεπιστημίου/ΤΕΙ
☐ Μεταπτυχιακός Τίτλος
☐ Διδακτορικός Τίτλος

3. Ποια είναι η Επαγγελματική σας Ιδιότητα;
☐ Δημόσιος,-α Υπάλληλος
☐ Ιδιωτικός,-ή Υπάλληλος
☐ Αυτοαπασχολούμενος,-η
☐ Υπάλληλος- ή σε Δ.Ο.Υ.
☐ Φορολογικός-ή Ελεγκτής
☐ Άνεργος-ή

4. Ποια είναι η Επαγγελματική σας εμπειρία;

- Λιγότερο από 1 έτος
- 1 - 3 έτη
- 4 - 5 έτη
- Περισσότερο από 5 έτη

5. Πόσο σημαντικός θεωρείτε ότι είναι ο Φορολογικός Έλεγχος σε μια επιχείρηση;

- Καθόλου
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

6. Θεωρείτε ότι ο Φορολογικός Έλεγχος λειτουργεί αποτελεσματικά;*

- Καθόλου
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

7. Ο Φορολογικός Έλεγχος είναι αποτελεσματικός όταν:

Ο Φορολογούμενος είναι ενήμερος για την Φορολογική Νομοθεσία	☐ Καθόλου	☐ Λίγο	☐ Αρκετά	☐ Πολύ	☐ Πάρα Πολύ
Υπάρχει σωστή επικοινωνία μεταξύ Φορολογούμενου και Φορολογικού Ελεγκτή	☐ Καθόλου	☐ Λίγο	☐ Αρκετά	☐ Πολύ	☐ Πάρα Πολύ
Ο Φορολογούμενος Κατανοεί τις Παρατηρήσεις του Φορολογικού Ελεγκτή	☐ Καθόλου	☐ Λίγο	☐ Αρκετά	☐ Πολύ	☐ Πάρα Πολύ
Η άποψη του Φορολογουμένου σχετικά με τον Φορολογικό Έλεγχο είναι θετική	☐ Καθόλου	☐ Λίγο	☐ Αρκετά	☐ Πολύ	☐ Πάρα Πολύ
Φορολογούμενος έχει γνώση των Ελεγκτικών Δεξιοτήτων	☐ Καθόλου	☐ Λίγο	☐ Αρκετά	☐ Πολύ	☐ Πάρα Πολύ

8. Η τεχνολογία συντελεί στην αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου.*

☐ Καθόλου
☐ Λίγο
☐ Αρκετά
☐ Πολύ
☐ Πάρα Πολύ

9. Η Τεχνολογία συντελεί αποτελεσματικά στην μείωση της Φοροδιαφυγής.

- Καθόλου
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

10. Το πρόγραμμα ELENXIS συντελεί στην αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου.

- Καθόλου
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

11. Το πρόγραμμα ELENXIS συντελεί στην μείωση της Φοροδιαφυγής.

- Καθόλου
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

12. Το Φορολογικό Σύστημα συντελεί στη μείωση της Φοροδιαφυγής.*

- Καθόλου
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

13. Θεωρείτε ότι το Φορολογικό Σύστημα είναι δίκαιο;*

- Καθόλου
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

14. Θεωρείτε ότι το Φορολογικό Σύστημα είναι Αποτελεσματικό;*

- Καθόλου
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

15. Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι υπάρχει η Φοροδιαφυγή;*

- Καθόλου
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

16. Ο Φορολογούμενος αισθάνεται ικανοποιημένος όταν φοροδιαφεύγει;*

- Καθόλου
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

17. Η Φορολογική Δικαιοσύνη λειτουργεί αποτελεσματικά.*

- Καθόλου
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

18. Η Φορολογική Δικαιοσύνη συντελεί στη μείωση της Φοροδιαφυγής.*

- Καθόλου
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

19. Η Φορολογική Δικαιοσύνη συντελεί στην αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου.*

- Καθόλου
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

Σας ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΕΞΕΤΑΣΗ ΚΑΝΟΝΙΚΟΤΗΤΑΣ,
ΕΤΕΡΟΣΚΕΔΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΛΟΙΠΩΝ,
ΑΥΤΟΣΥΣΧΕΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΣΥΓΓΡΑΜΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ
ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗ**

Αρχικά, διενεργείται έλεγχος για την παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή τη φορολογική συμμόρφωση.

1. Έλεγχος Κανονικότητας των Καταλοίπων για Εξαρτημένη Μεταβλητή την Αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου

	Kolmogorov-Smirnov	
Statistic		0,053
df		226
sig		0,200

Το τεστ κανονικότητας των καταλοίπων του Kolmogorov-Smirnov έχει υποθέσεις ως εξής

H₀: Τα κατάλοιπα προέρχονται από κανονική κατανομή

H₁: Τα κατάλοιπα δεν κατανέμονται κανονικά

Παρατηρείται ότι, το $p\text{-value} > 0,05$ όποτε δεν μπορεί να απορριφθεί η μηδενική υπόθεση. Συνεπώς υπάρχει κανονική κατανομή των καταλοίπων.

2. Έλεγχος Ετεροσκεδαστικότητας των Καταλοίπων για Εξαρτημένη Μεταβλητή την Αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου

	Breush-Pagan Τεστ	
Sum of squares		9,044
df		3
Mean square		3,015
F		1,701
sig		0,168

Το Breush-Pagan test χρησιμοποιείται για έλεγχο ετεροσκεδαστικότητας σε γραμμική παλινδρόμηση. Ελέγχει εάν η διακύμανση των σφαλμάτων από μια παλινδρόμηση εξαρτάται από τις τιμές των ανεξάρτητων μεταβλητών.

Το Breush-Pagan test έχει υποθέσεις ως εξής

H₀: Υπάρχει ομοσκεδαστικότητα των καταλοίπων

H₁: Υπάρχει ετεροσκεδαστικότητα των καταλοίπων

Παρατηρείται ότι, το $p\text{-value} > 0,05$ όποτε δεν μπορεί να απορριφθεί η μηδενική υπόθεση. Συνεπώς υπάρχει ομοσκεδαστικότητα των καταλοίπων.

Ακόμη, στη περίπτωση του επιπέδου σημαντικότητας 10% $p\text{-value} > 0,1$ συνεπώς και στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν μπορεί να απορριφθεί η μηδενική υπόθεση. Έτσι, υπάρχει ομοσκεδαστικότητα των καταλοίπων.

3. Έλεγχος Αυτοσυσχέτισης των Καταλοίπων για Εξαρτημένη Μεταβλητή την Αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου(Durbin-Watson)

Durbin- Watson	1,759

Σύμφωνα με τον έλεγχο Durbin-Watson,

- Σε επίπεδο σημαντικότητας 1%: Δεν υπάρχει αυτοσυσχέτιση διότι, για 4 ανεξάρτητες μεταβλητές και για μέγεθος δείγματος να ισούται με 113, οι κριτικές τιμές των Durbin-Watson $d_L=1,46$ και $d_U=1,63$.
- Σε επίπεδο σημαντικότητας 5%: Οριακά, δεν μπορεί να αποτυπωθεί συμπέρασμα διότι, για 4 ανεξάρτητες μεταβλητές και για μέγεθος δείγματος να ισούται με 113, οι κριτικές τιμές των Durbin-Watson $d_L=1,59$ και $d_U=1,76$.
- Σε επίπεδο σημαντικότητας 10%: Οριακά, δεν μπορεί να αποτυπωθεί συμπέρασμα διότι, για 4 ανεξάρτητες μεταβλητές και για μέγεθος δείγματος να ισούται με 113, οι κριτικές τιμές των Durbin-Watson $d_L=1,59$ και $d_U=1,76$.

4. Έλεγχος Πολυσυγγραμικότητας για Εξαρτημένη Μεταβλητή την Αποτελεσματικότητα του Φορολογικού Ελέγχου.

		Statistics VIF		
Φορολογική Συμμόρφωση				1,135
Φορολογική Δικαιοσύνη				1,132
Φορολογικό Σύστημα				1,169
Συνεισφορά Τεχνολογίας στον Φορολογικό Έλεγχο και τη Φοροδιαφυγή				1,153

Παρατηρείται ότι το VIF , σε όλες τις μεταβλητές είναι πολύ μικρότερο του 10. Αυτό σημαίνει ότι, υπάρχει μηδενική συσχέτιση ή σχεδόν μηδενική συσχέτιση μεταξύ των ανεξάρτητων μεταβλητών.

Στη συνέχεια πραγματοποιείται έλεγχος για την παλινδρόμηση με εξαρτημένη μεταβλητή τη φορολογική συμμόρφωση.

5. Έλεγχος Κανονικότητας των Καταλοίπων για Εξαρτημένη Μεταβλητή την Φορολογική Συμμόρφωση

	Kolmogorov-Smirnov	
Statistic		0,103
df		226
sig		0,000

Το τεστ κανονικότητας των καταλοίπων του Kolmogorov-Smirnov έχει υποθέσεις ως εξής

H₀: Τα κατάλοιπα προέρχονται από κανονική κατανομή

H₁: Τα κατάλοιπα δεν κατανέμονται κανονικά

Παρατηρείται ότι, το $p\text{-value} < 0,05$ όποτε απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση. Συνεπώς δεν υπάρχει, στη περίπτωση αυτή, κανονική κατανομή των καταλοίπων. Με βάση τα παραπάνω μπορεί να ληφθεί ως συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει γραμμική παλινδρόμηση.

6. Έλεγχος Ετεροσκεδαστικότητας των Καταλοίπων για Εξαρτημένη Μεταβλητή την Φορολογική Συμμόρφωση.

	Breush-Pagan Τεστ	
Sum of squares		8,318
df		3
Mean square		2,773
F		2,430
sig		0,066

Το Breush-Pagan test χρησιμοποιείται για έλεγχο ετεροσκεδαστικότητας σε γραμμική παλινδρόμηση. Ελέγχει εάν η διακύμανση των σφαλμάτων από μια παλινδρόμηση εξαρτάται από τις τιμές των ανεξάρτητων μεταβλητών.

Το Breush-Pagan test έχει υποθέσεις ως εξής

H₀: Υπάρχει ομοσκεδαστικότητα των καταλοίπων

H₁: Υπάρχει ετεροσκεδαστικότητα των καταλοίπων

Παρατηρείται ότι, το $p\text{-value} > 0,05$ όποτε δεν μπορεί να απορριφθεί η μηδενική υπόθεση. Συνεπώς υπάρχει ομοσκεδαστικότητα των καταλοίπων.

Ακόμη, στη περίπτωση του επιπέδου σημαντικότητας 10% $p\text{-value} < 0,1$ συνεπώς στη συγκεκριμένη περίπτωση απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση. Έτσι, υπάρχει ετεροσκεδαστικότητα των καταλοίπων.

7. Έλεγχος Αυτοσυσχέτισης των Καταλοίπων για Εξαρτημένη Μεταβλητή την Φορολογική Συμμόρφωση (Durbin-Watson)

Durbin- Watson	1,965

Σύμφωνα με τον έλεγχο Durbin-Watson,

- Σε επίπεδο σημαντικότητας 1%: Δεν υπάρχει αυτοσυσχέτιση διότι, για 3 ανεξάρτητες μεταβλητές και για μέγεθος δείγματος να ισούται με 113, οι κριτικές τιμές των Durbin-Watson $d_L=1,48$ και $d_U=1,60$.
- Σε επίπεδο σημαντικότητας 5%: Δεν υπάρχει αυτοσυσχέτιση διότι, για 3 ανεξάρτητες μεταβλητές και για μέγεθος δείγματος να ισούται με 113, οι κριτικές τιμές των Durbin-Watson $d_L=1,61$ και $d_U=1,74$.
- Σε επίπεδο σημαντικότητας 10%: Δεν υπάρχει αυτοσυσχέτιση διότι, για 3 ανεξάρτητες μεταβλητές και για μέγεθος δείγματος να ισούται με 113, οι κριτικές τιμές των Durbin-Watson $d_L=1,61$ και $d_U=1,74$.

8. Έλεγχος Πολυσυγγραμικότητας για Εξαρτημένη Μεταβλητή την Φορολογική Συμμόρφωση.

		Statistics VIF		
Φορολογική Δικαιοσύνη				1,118
Φορολογικό Σύστημα				1,163
Δημογραφικά Χαρακτηριστικά				1,062

Παρατηρείται ότι το VIF, σε όλες τις μεταβλητές είναι πολύ μικρότερο του 10. Αυτό σημαίνει ότι, υπάρχει μηδενική συσχέτιση ή σχεδόν μηδενική συσχέτιση μεταξύ των ανεξάρτητων μεταβλητών.

Ανάλυση παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τη φορολογική συμμόρφωση πριν χρησιμοποιηθούν τα Robust Standard Errors λόγω ετεροσκεδαστικότητας

Εξαρτημένη Μεταβλητή:	Φορολογική Συμμόρφωση						
Ανεξάρτητη Μεταβλητή:	Φορολογικό Σύστημα Φορολογική Δικαιοσύνη Δημογραφικά Χαρακτηριστικά						
Προσαρμοστικότητα							
R-square			0,032				
Adjusted R-square			0,019				
Standard error			1,068				
Ανάλυση διακύμανσης			DF	Sum of square	Mean square		
Regression			3	8,318	2,773		
F=2,950				Sig.=0,066			
Ανεξάρτητη μεταβλητή			B	SE B	Beta	T	Sig
Φορολογικό Σύστημα			0,133	0,078	0,119	1,714	0,088
Φορολογική Δικαιοσύνη			-0,169	0,081	-0,145	-2,092	0,038
Δημογραφικά Χαρακτηριστικά			-0,103	0,060	-0,114	-1,718	0,087